

קוֹנְטֵרִס

דְּחִיקַת הַשָּׁעָה

יגלה איך שְׁכַל הַצְּרוֹת שְׁעוֹכְרוֹת עַל הָאָדָם הֵן רַק
מַחֲמַת שְׁאִין לוֹ סְבָלְנוֹת וְדוּחַק אֶת הַשָּׁעָה,
וְעַל-יְדֵי-זֶה נוֹפֵל לְעֵבְרוֹת חֲמוּרוֹת, פִּי לְהַפּוּךְ —
אִם הָיָה הָאָדָם סְבָלָן גָּדוֹל, וְלֹא הָיָה דוּחַק אֶת
הַשָּׁעָה, אִזּוֹ דִּיקָא הָיָה מְצָלִיחַ בְּכָל מַעֲשָׂיו, וְהָיָה
צָדִיק גָּדוֹל.

*

בְּנוֹי וּמִיֶּסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי

רַבְּנֵי הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אִוֵּר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן
בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוּנְנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵינוּ
רַבֵּי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלַב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ

הַקְּדוֹשׁ, אִוֵּר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רִז לֹא אָנִיס לִיהּ
רַבֵּי נַתָּן מִבְּרֶסְלַב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמְשַׁלֵּב בְּפֶסְוִקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, פְּתוּבִים וּמֵאֲמָרֵי
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמְדַרְשִׁים וְזוֹהַר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרֶסְלַב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תוֹבֵב"א

מוהרא"ש נ"י אָמַר, שְׁפֹל הֶעֱבְרוֹת שְׂאָדָם
עוֹבֵר הֵן רַק מִחֲמַת דְּחִיקַת הַשְּׁעָה, כִּי
בְּאֵמֶת אִם הָיָה אָדָם סִבְלָן וּמְחַכָּה, אָז אָף
פְּעַם לֹא הָיָה בָּא לְעִבְרוֹת, וְכֵן כָּל הַצָּרוֹת
שֶׁל הָאָדָם הֵן רַק מִחֲמַת דְּחִיקַת הַשְּׁעָה,
כִּי אִם אָדָם הָיָה לוֹ כַּח לְחַפּוֹת עַל כָּל
דְּבָר, אֲזִי הָיָה מְצָלִיחַ לְקַבֵּל כָּל מַה שְּׂרַק
רוֹצֶה, רַק מִחֲמַת דְּחִיקַת הַשְּׁעָה מְאַבְדִים
הַכֹּל.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקסה)

קוֹנְטֵרַס

דְּחִיקַת הַשְּׁעָה

א.

סבֻלָּנוֹת תְּלוּיָה בְּאִמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יתְבַרְךָ,
וּלְהַפּוֹף – "דְּחִיקַת הַשְּׁעָה" בָּאָה מֵצַד כְּפִירוֹת
וְאִפְּיִקוֹרְסוֹת שֶׁנִּכְנְסוּ בּוֹ.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם
הַעֵקֶר הוּא אִמוּנָה, לְהַכְנִיס אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי בְּאִין
סוֹף בְּרוּף הוּא, וְלִידַע, לְהוֹדִיעַ וּלְהוֹדֵעַ, אֲשֶׁר אִין
בְּלַעֲדָיו יתְבַרְךָ כָּלֵל, וּכְכֹל שְׂאֵדָם מְכַנִּיס אֶת עֲצָמוֹ
בְּאִמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יתְבַרְךָ, וְיוֹדַע שֶׁהוּא יתְבַרְךָ
מְנַהִיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרִטִי פְּרִטִית, עַל-יַדֵּי-
זֶה נִתְחַזְּקַת אֲצֵלוֹ מֵדַת הַסְּבָלָנוֹת, וְסוֹבֵל וְעוֹבֵר עַל
הַכֹּל; כִּי בְּדַרְךָ כָּלֵל מִי שֵׁישׁ לוֹ אִמוּנָה בּוֹ יתְבַרְךָ,

וְיִוְדַע שֶׁהַכֹּל רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּהַשְׁגָּחָה נִוְרָאָה
וְנִפְלְאָה מְאֹד, הוּא יָכוֹל לְסַבֵּל אֶת כָּל אֲשֶׁר עוֹבֵר
עָלָיו, כִּי יוֹדַע אֲשֶׁר דְּבַר גְּדוֹל וְדָבָר קָטָן לֹא נַעֲשֶׂה
מֵעֲצָמוֹ אֶלָּא מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, לֹא-כֵן כִּשְׂאָדָם נוֹפֵל
מִהֶאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, אֲזִי מִתְפּוֹצְצִים עֲצָבָיו, וּמֵאֲבֵד
אֶת הַסְּבִלְנוֹת שְׁלוֹ, וּבֹא לִיַּדִּי "דְּחִיקַת שָׁעָה",
שְׁרוּצָה בּוֹ בְּרַגַע מֵה שְׁעוֹלָה בְּדַעְתּוֹ, אוֹ כֶּסֶף אוֹ
תְּאֵוָה אוֹ כְּבוֹד, וְאִם אֵינוֹ מְקַבֵּל אֶת זֶה מִיָּד,
מִתְמַרְרִים חַיָּיו, וּבֹא לִיַּדִּי רַעוֹת רַבּוֹת, כִּי כִשְׂאִין
לְאָדָם אֶמּוּנָה, עַל-יַדֵּי-זֶה אֵין לוֹ סְבִלְנוֹת, וְהוּא
דוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה, וּמִכְרַח לְקַבֵּל מֵה שְׁחוֹשֵׁב שְׁמַגִּיעַ
לוֹ, וּכְשֵׁאֵינוֹ מְקַבֵּלוֹ, אֲזִי חַיָּיו מִמְרַמְרִים מְאֹד מְאֹד,
וְהוּא שְׂרוּי בְּדַכְאֹן תְּמִידִי, וְהוּא תְּמִיד בְּעֲצָבוֹת
וּבְמִרְרוֹת, וּמִתְעַצְבֵּן עַל כָּל דְּבַר, כִּי מֵאַחַר
שֶׁנֶּאֱבָדָה מִמֶּנּוּ הָאֶמּוּנָה הַקְּדוּשָׁה, אֲזִי הוּא מוֹכֵן
לְכָל הַפְּרַעַנִיּוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, כִּי כָּל הַצְּרוֹת וְהִיסוּרִים
שֶׁל הָאָדָם בָּאִים לוֹ מִפְּנֵי "דְּחִיקַת הַשָּׁעָה",
כְּמֵאֲמָרָם ז"ל (בְּרִכּוֹת סד.): "כָּל הַדוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה
— הַשָּׁעָה דוֹחֵקתּוֹ"; כִּי כִשְׂאָדָם מֵאֲבֵד אֶת
סְבִלְנוֹתוֹ, וְרוּצָה לְקַבֵּל תִּכְף-וּמִיָּד מֵה שְׁרוּצָה —
תְּאֵוָה אוֹ כֶּסֶף אוֹ כְּבוֹד, כִּשְׂאֵינוֹ מְקַבֵּל אֶת זֶה, אֲזִי

נַעֲשֶׂה לוֹ מָר מְאֹד וּמִתְפּוֹצְצִים עֲצָבִיו, וְעַל-יַד־זֶה
 בָּא לַיָּדֵי רָעוֹת רַבּוֹת עַד מְאֹד. וְכָל זֶה הוּא מִחֲמַת
 שְׁנַפְגָּמָה אָמוּנָתוֹ, עַד שְׁנַפֵּל לְגַמְרֵי מִהֶאֱמוּנָה
 הַקְּדוּשָׁה.

וְעַל-כֵּן רָאָה, אֶהוֹבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, שֶׁבְּדֶרֶךְ כָּלֵל
 אֵלוֹ הִרְשָׁעִים וְקָלִי עוֹלָם, שֶׁאֲבָדוּ אֶת אָמוּנָתָם, הֵם
 דוֹחֲקִים אֶת הַשָּׁעָה, כִּי אֵי אֶפְשָׁר לָהֶם לְחַכּוֹת אֶפְלוֹ
 רַגַע, וְעַל-כֵּן הֵם מְסַתְּבָכִים בְּצָרוֹת וּבִיסוּרִים קָשִׁים
 וּמְרִים עַד מְאֹד, כִּי מֵאַחַר שְׂאִין לָהֶם סְבָלְנוֹת
 לְשׁוֹם דְּבָר, עַל-כֵּן מְרִים לָהֶם הַחַיִּים מְאֹד מְאֹד,
 עַד שֶׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרִכּוֹת יח:): רִשְׁעִים
 בְּחַיֵּיהֶם נִקְרָאִים מֵתִים; כִּי מֵרַב "דְּחִיקַת הַשָּׁעָה"
 הֵם מְמִיתִים אֶת עֲצָמָם, וְכָל חַיֵּיהֶם מְרִים לָהֶם
 מִמָּוֶת; כִּי בּוֹ בְּרַגַע שְׂאָדָם דוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה
 וּפּוֹקֵעַת סְבָלְנוֹתוֹ וְאִין לוֹ שׁוֹם סְבָלְנוֹת לְשׁוֹם דְּבָר,
 כָּל הַחַיִּים שְׁלוֹ מִמְרָמְרִים לְגַמְרֵי, וְהוּא תָּמִיד
 מְסַתּוֹבֵב בְּעֲצָבוֹת וּבְמַרְרֵירוֹת, וְנִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ אֲבָד
 מְנוּס וְתַקְנוּהָ, עַד שֶׁמֵּיֵאֵשׁ אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי מִחַיָּיו,
 וּמְקַלֵּל אֶת יוֹם לֵידָתוֹ, וּמְסַתְּפֵל עַל הָעוֹלָם בְּעֵינָיִם
 חֲשׂוֹכוֹת, וּמְסַתּוֹבֵב בְּמַרְרֵירוֹת עֲצוּמָה וּבְדַכְּאוֹן

פְּנִימִי, וְאִינוּ מוֹצֵא אֶת מְקוֹמוֹ, מֵאַחַר שְׂאֵבֵד אֶת
אֲמוּנָתוֹ, וְהוּא דוֹחֵק אֶת הַשְּׁעָה וְהַשְּׁעָה דוֹחֶקְתּוֹ,
וְאֵין לוֹ שׁוּם טוֹב בְּזֵה הָעוֹלָם כָּלָל. לֹא-כֵן מִי
שְׂזוֹכָה לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבַרֵּךְ, וְהוּא רֵץ וּבוֹרֵחַ
אֵלָיו יִתְבַרֵּךְ, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַחֵב לוֹ בְּגִשְׁמִיּוֹת
וּבְרוּחַנִיּוֹת, וַיֵּשׁ לוֹ סְבָלְנוֹת וּמְחַכָּה, וְאַף שֶׁעֲכָשׁוּ
קָשִׁים וּמְרִים לוֹ מְאֹד הַחַיִּים, וְעוֹבְרִים עָלָיו צְרוֹת
וְיִסּוּרִים, כְּשֶׁהוּא חֹזֵק בְּאֲמוּנָה בּוֹ יִתְבַרֵּךְ, הוּא יוֹדֵעַ
שֶׁצָּרִיכִים לְחַכּוֹת הַרְבֵּה וְלִסְבֵּל, עַד שֶׁיִּגִּיעַ אֵל מַה
שֶׁמִּגִּיעַ לוֹ. וּבִפְרָט מִי שֶׁמְרַגֵּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר
וְלִהְשִׁיחַ אֵלָיו יִתְבַרֵּךְ, וְכָל מַה שֶׁמַּעִיק לוֹ יִסְפֹּר לוֹ
יִתְבַרֵּךְ, וּבוֹכָה וּמְבַכָּה שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שְׂאֵז דִּיקָא
עַל-יְדֵי-זֶה הוּא בָּא לִיְדֵי סְבָלְנוֹת עֲמָקָה, "עֲמָק
עֲמָק מִי יִמְצְאוּנוּ" (קִהְלֵת ז, כד), שְׂאֵף פַּעַם אִינוּ
מִתְעַצְבֵּן וְאִינוּ בָּא לִיְדֵי פַעַם וּקְפִידוֹת, אֲלֵא מְחַכָּה
עַד שֶׁיִּגִּיעַ יוֹם יְשׁוּעָתוֹ, וְאֵז טוֹעַם טַעַם עוֹלָם הַבָּא
בְּעוֹלָם הַזֶּה. כִּי מִי שֶׁמְכַנֵּס אֶת עַצְמוֹ בְּאֲמוּנָה
הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת, וְיוֹדֵעַ וְעַד אֲשֶׁר אֵין בְּלַעֲדָיו יִתְבַרֵּךְ
כָּלָל, וְהַכֵּל לְכָל אֱלֻקוֹת גָּמוּר הוּא, וְהוּא יִתְבַרֵּךְ
מִשְׁגִּיחַ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית עַל עוֹלָמוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה
נַעֲשֶׂה סְבָלָן גָּדוֹל, וַיֵּשׁ לוֹ סְבָלְנוֹת עַל הַכֵּל, וְאִינוּ

דְּחִיקַת הַשְּׁעָה

רפ"ט

דוּחַק אֶת הַשְּׁעָה לְהַגִּיעַ דִּיקָא אֶל מַה שְּׁרוּצָה, וְאִז מְרַגֵּישׁ כָּל מִינֵי טַעֲמִים בְּחַיָּיו; כִּי אֵין עוֹד עֲרֵבוּת וּנְעִימוּת וְחַיּוּת כְּמוֹ מֵדַת הַסְּבָלְנוּת, שְׂאָדָם חוֹקֵק בְּדַעְתּוֹ, שְׂמַמִּילָא אֵינִי יְכוּל לַעֲשׂוֹת שׁוּם דְּבָר נֶגְדַּ רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאִם עוֹבֵר עָלַי מַה שְּׁעוֹבֵר, עָלַי רַק לְהִתְאַזֵּר בְּמֵדַת הַסְּבָלְנוּת, וְלִבּוֹא וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ וּלְבַקֵּשׁ עַל גַּפְשִׁי, שְׂיַחֲוֶס וִירַחֵם עָלַי, וְיּוֹצִיאֵנִי מִהַצָּרָה הַמְּרָה הַזֹּאת שְׂנַפְלָתִי אֵלֶיהָ. וִירְבֶּה בְּתַחֲנוּנִים וּבְרַחֲמִים רַבִּים בְּמַתַּנֵּת חַנּוּם, וְלֹא יִדְחַק אֶת הַשְּׁעָה כָּלֵל, אִז דִּיקָא יִזְכֶּה לְאַרְיכוּת יָמִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם שְׂכָלוֹ אַרְךָ. לֹא-כֵן מִי שְׂנַפְגָּמָה אֶצְלוֹ הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, וְנִתְמַלָּא עִם כְּפִירוּת וְאַפִּיקוֹרְסוּת, שְׂעַל-יְדֵי-זֶה הוּא דוּחַק אֶת הַשְּׁעָה וּפּוֹקַעַת סְבָלְנוּתוֹ, אֲזִי סוֹבֵל מְרִירוּת וְצָרוּת וְיִסוּרִים קָשִׁים וּמְרִים, מֵאַחַר שְׂחַפֵּץ מְאֹד מְאֹד לְהַגִּיעַ אֶל חֶפְצוֹ עוֹד בְּזֶה הָעוֹלָם, וּכְשֵׁאִין הוֹלֵךְ לוֹ, אִז הוּא מְתַעֲצֵבֵן וְנִעֲשֶׂה בְּכַעַס — הֵן עַל עֲצָמוֹ וְהֵן עַל זוּלָתוֹ, וְרַב עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, שְׂאִז הוּא טוֹעֵם אֶת מְרִירוּת הַגִּיהֲנוּם עוֹד בְּזֶה הָעוֹלָם. כָּל זֶה בָּא עַל-יְדֵי פֶגַם הָאֱמוּנָה, שְׂעַל-יְדֵי-זֶה דוּחַקִים אֶת הַשְּׁעָה וּמְאַבְדִים אֶת הַסְּבָלְנוּת.

וְעַל-כֵּן רָאָה, אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, מַה לְּפָנֶיךָ,
 הַדְּבֵק אֶת עֲצָמְךָ בּוֹ יִתְבַרֵךְ, וְתִרְגֵּיל אֶת עֲצָמְךָ
 לְדַבֵּר וּלְשִׁיחַ וּלְסַפֵּר אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבְךָ עִמּוֹ
 יִתְבַרֵךְ, וְאִף שְׁבִתְחִלָּה גְדֻמָּה לָךְ שְׂאִין מִי שְׁשׁוּמַע
 אוֹתְךָ, וּכְאִלוֹ אַתָּה מְדַבֵּר אֶל הַקִּיר — לֹא! לֹא!
 אֵל תַּחֲשֹׁב זֹאת כְּרָגַע, אֲלֵא תֶאֱמִין, אֱהוּבִי, בְּנֵי
 הַיָּקָר, שֶׁהוּא יִתְבַרֵךְ צוֹפֶה וּמַבִּיט וּמְשַׁגֵּיחַ עַל כָּל
 הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְשׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה, וְתִתְכַף-וּמְדִיד
 כְּשֶׁבָאִים לְדַבֵּר וּלְשִׁיחַ עִמּוֹ יִתְבַרֵךְ, כָּל דְּבוּר וְדְבוּר
 נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל, וְנִעֲשֶׂה כְּלִי לְהִמְשִׁכַת זִיו שְׁכִינַת
 עִזּוֹ יִתְבַרֵךְ לְמַטָּה, וְאִף שְׂיֵשׁ תְּפִלָּה שְׁנִשְׁמַעַת
 לְרָגַע, וְיֵשׁ תְּפִלַּת שְׁנִשְׁמַעַת לְשָׁעָה, וְיֵשׁ תְּפִלָּה
 שְׁנִשְׁמַעַת לְיוֹם וְיֵשׁ תְּפִלָּה שְׁנִשְׁמַעַת לְשָׁבוּעַ, וְיֵשׁ
 תְּפִלָּה שְׁנִשְׁמַעַת לְחֹדֶשׁ, וְיֵשׁ תְּפִלָּה שְׁנִשְׁמַעַת
 לְשָׁנָה, וְיֵשׁ תְּפִלָּה שְׁנִשְׁמַעַת לְכַמָּה שָׁנִים, עִם כָּל
 זֹאת, אִם הָאָדָם חֹזֵק וְאֶמִּיץ בְּעִבּוּדָה הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת
 — לְבוֹא וּלְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן אֵלָיו יִתְבַרֵךְ בְּמִתְנַת
 חֲנָם, עַל-יְדֵי-זֶה נִבְנִית אֲצִלוֹ הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה,
 וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מִתְאַזֵּר בְּמִדַּת הַסְּבִלְנוּת, וְאִינוֹ
 דוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה כָּלֵל, וְאִז עוֹלְמוֹ יִרְאֶה בְּתִיּוֹ,
 וְיִרְאֶה סוּף כָּל סוּף יְשׁוּעָה. וְרַב בְּנֵי-אָדָם בְּזֶה

הָעוֹלָם, שְׁעוֹבְרִים עֲלֵיהֶם כָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים
 וּמְכַאוּבִים רָעִים, הַכֹּל בָּא מִחֲמַת שְׁפָקָעָה
 סְבֻלָּנוֹתָם, וְאִינָם יְכוּלִים לְחַכּוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה
 נִפְגְּמָה אָמוּנְתָם, וְדוּחֲקִים אֶת הַשָּׁעָה, וְאִזִּי הַשָּׁעָה
 דוּחֲקָתָם, וְיּוֹצְאִים לָרִיב עִם זולָתָם, וְאִינָם יְכוּלִים
 לְסַבֵּל אֶת עֲצָמָם מֵרַב מְרִירוֹתָם. וְזוֹ כָּל הַגְּלוּת
 הָאֲרָפָה וְהַמְרָה הַזֶּה, שְׁנֵאֲבָדָה מִכָּל אֶחָד הָאָמוּנָה
 הַקְּדוּשָׁה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ. כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (יִרְמְיָה ז, כח):
 "אֲבָדָה הָאָמוּנָה וְנִכְרְתָה מִפִּיהֶם"; כִּי דִיָּקָא עַל-יְדֵי
 שְׁ"אֲבָדָה הָאָמוּנָה" מֵהֶם, עַל-יְדֵי-זֶה "נִכְרְתָה
 מִפִּיהֶם", וּכְבָר אִינָם מְדַבְּרִים אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאִז
 סוּבְלִים מֵהַ שְׁטוּבָלִים. וְעַל-כֵּן רָאָה, אֶהוּבִי, בְּנִי,
 מֵהַ לְפָנַי, הַחֲזוֹק בְּאָמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאִז
 תִּלְךָ לְבַטַח כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, וְתִרְגְּלִל אֶת עֲצָמְךָ רַק
 לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאִז טוֹב לְךָ כָּל הַיָּמִים.

ב.

כָּל הָעֵבְרוֹת שֶׁל הָאָדָם וְכָל צָרוֹתָיו נִמְשָׁכוֹת רַק
 עַל-יְדֵי "דיחיקת השָׁעָה", שְׁרוּצָה בּוֹ בְּרַגַע לְהַשְׁיֵג
 אֶת חֲפָצוֹ, וְאִם אֵין הוֹלָךְ לוֹ, אִז עוֹבֵר עֵבְרוֹת,

רַחֲמָנָא לְצַלָּן.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אָהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר כָּל
הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים וְהַעֲבֵרוֹת שְׁאַתָּה עוֹבֵר וְסוֹבֵל,
הַכֹּל מִפְּנֵי "דְּחִיקַת הַשָּׁעָה", כִּי אִם הִיְתָה לְךָ
סְבֻלָּנוֹת, וְהִיְתָה מְחֻכָּה, אִזּוּ הִיְתָה מְקַבֵּל הַכֹּל כְּרָצוֹנְךָ,
אִךְ כָּל הַצָּרוֹת וְהַמְרִירוֹת וְהַרְפַּתְקָאוֹת שְׁעוֹבְרוֹת
עָלֶיךָ הֵן רַק מִחֻמַּת "דְּחִיקַת הַשָּׁעָה", שְׁאַתָּה רוֹצֵה
בְּזֶה הַרְגָע, וְאִם אֵין עוֹלָה בְּיָדְךָ, עַל-יְדֵי-זֶה אַתָּה
נוֹפֵל בְּמְרִירוֹת וּבַעֲצָבוֹת, עַד שְׁאַתָּה בָּא לַעֲבֵרוֹת
חֲמוּרוֹת. כִּי בְּאַמַּת מִי שְׁזוֹכָה לְהַגִּיעַ אֶל מִדַּת
הַסְבֻּלָּנוֹת, וְאִינוּ דוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה, רַק מְחֻכָּה
וּמְחֻכָּה עַד שְׁתַּגִּיעַ הַשָּׁעָה שְׁלוֹ, אִזּוּ יִצְלִיחַ דְּרָכּוֹ,
וְאִךְ פַּעַם לֹא יִפֹּל לַעֲבֵרוֹת, וְיַעֲבֹר אֶת זֶה הָעוֹלָם
בְּשָׁלוֹם, כִּי אֵין לְךָ אָדָם שְׁאֵין לוֹ שָׁעָה (אָבוֹת ד, ג),
אִךְ הַרְבֵּה מְאַבְדִים אֶת הַשָּׁעָה דִּיקָא עַל-יְדֵי
שְׁדוּחֻקִים אוֹתָהּ, וְרוֹצִים בּוֹ כְּרָגַע מֵה שְׁרוֹצִים,
וּכְשֶׁאֵין עוֹלָה לָהֶם, אִזּוּ רַחֲמָנָא לִישְׁזַבֵּן, נוֹפְלִים
לַעֲבֵרוֹת חֲמוּרוֹת, וּבָאִים לִיְדֵי צָרוֹת רַבּוֹת. וְחֻכְמֵינוּ
הַקְּדוּשִׁים סִפְרוּ לָנוּ (מְנַחוֹת מ.ד.): מַעֲשֵׂה בְּאָדָם אֶחָד
שֶׁהָיָה זָהִיר בְּמַצּוֹת צִיצִית, שָׁמַע שְׂיֵשׁ זוֹנָה בְּכַרְכֵי

הַיָּמִים שֶׁנּוֹטָלֶת אַרְבַּע מֵאוֹת זְוִזִים בְּשִׁכְרָה, שֶׁגֵּר לָהּ אַרְבַּע מֵאוֹת זְוִזִים וְקָבַע לָהּ זְמַן. וּכְשֶׁהֲגִיעַ זְמַנּוֹ בָּא וַיֵּשֶׁב עַל הַפֶּתַח, נִכְנָסָה שִׁפְחָתָה וְאָמְרָה לָהּ: "אוֹתוֹ אָדָם שֶׁשֶׁגֵּר לָךְ אַרְבַּע מֵאוֹת זְוִזִים, בָּא וַיֵּשֶׁב עַל הַפֶּתַח", אָמְרָה הִיא: "יִכְנַס", נִכְנַס. הִצִּיעָה לוֹ שְׂבַע מְטוֹת — שֵׁשׁ שָׁל כֶּסֶף וְאַחַת שָׁל זָהָב, וְעַל כָּל אַחַת וְאַחַת סָלָם שָׁל כֶּסֶף, וְהֶעֱלִינָה שָׁל זָהָב, עָלְתָה וַיֵּשְׁבָה עַל גִּבֵּי הֶעֱלִינָה כְּשֶׁהִיא עֲרֻמָּה, אִף הוּא עָלָה לֵיֵשֶׁב עִרְם כְּנִגְדָּהּ, בָּאוּ אַרְבַּע צִיצִיּוֹתָיו וְטָפְחוּ לוֹ עַל פָּנָיו, נִשְׁמַט וַיֵּרֵד לוֹ עַל גִּבֵּי קֶרְקַע, וְאִף הִיא נִשְׁמָטָה וַיֵּשְׁבָה עַל גִּבֵּי קֶרְקַע. אָמְרָה לוֹ: "אֵינִי מְנִיחָתְךָ עַד שֶׁתֹּאמַר לִי מָה מוּם רָאִיתָ בִּי". אָמַר לָהּ: "הֶעֱבֹדָה שְׁלֹא רָאִיתִי אֲשֶׁה יָפָה כְּמוֹתְךָ, אֲלֹא מְצָנָה אַחַת צְוִנִי הַשֵּׁם אֶלְקִינוּ וְצִיצִית שְׂמָה, וְכֹתִיב בָּהּ (בַּמִּדְבָּר טו, מֵא): 'אֲנִי הַיְיָ' אֶלְהֵיכֶם' שְׁתִּי פְעָמִים, אָנִי — שְׁעֵתִיד לְפָרַע, אָנִי — שְׁעֵתִיד לְשֵׁלֶם שְׂכָר, עֲכָשׁוּ נִדְמוּ עָלַי כְּאַרְבָּעָה עֵדִים". אָמְרָה לוֹ: "אֵינִי מְנִיחָתְךָ עַד שֶׁתֹּאמַר לִי מָה שְׂמָךְ, וּמָה שֵׁם עִירְךָ, וּמָה שֵׁם רַבֶּךָ, וּמָה שֵׁם מְדַרְשֶׁךָ שְׂאֵתָה לּוֹמֵד בּוֹ תוֹרָה". נָשָׂא וְנָתַן בְּיָדָהּ, עֲמָדָה וְחִלְקָה כָּל נִכְסֶיהָ: שְׁלִישׁ לַמְּלָכוֹת, שְׁלִישׁ לַעֲנָוִים,

שְׁלִישׁ נְטִלָה בְּיָדָהּ, חוּץ מֵאוֹתָן מַצְעוֹת. בָּאָה לְבֵית
 מְדַרְשׁוֹ שֶׁל רַבִּי חֲזִיא, אָמְרָה לוֹ: "רַבִּי צִוֵּה עָלַי
 וְעֲשֵׂנִי גֵיֶרֶת". אָמַר לָהּ: "בְּתִי, שְׁמֵא עֵינַיִךְ נִתְּתָ
 בְּאֶחָד מִן הַתְּלָמִידִים". הוֹצִיאָה כָּתָב מִיָּדָהּ, וְנִתְּנָה
 לוֹ, וְאָמַר לָהּ: "לְכִי זָכִי בְּמִקְחֶךָ"; אוֹתָם מַצְעוֹת
 שֶׁהֲצִיעָה לוֹ בְּאֶסוּר, הֲצִיעָה לוֹ בְּהֵתֵר, זֶה מִתֵּן
 שְׂכָרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלְעוֹלָם הַבָּא אֵינִי יוֹדֵעַ כִּמָּה.
 הֲרִי רוֹאִים מִזֶּה שְׂאֲדָם הֵלֶךְ לְעֵבֶר עֲבָרָה, רַחֲמָנָא
 לִישׁוּבָן, וְשָׁלֵם הוּן רַב לְעֲשׂוֹת אֶת הָעֲבָרָה, וְטִלְטַל
 אֶת עֲצָמוֹ טִלְטוּל קָשָׁה, וְנָסַע נְסִיעוֹת כְּדִי לְעֵבֶר
 עֲבָרָה, אֵךְ מֵאַחַר שֶׁהָיָה זָהִיר בְּמַצּוֹת צִיצִית,
 הַמַּצּוֹה הַזֹּאת הֲצִילָה אוֹתוֹ, עַד שֶׁהִתְחַרַּט, וְלִבְסוּף
 נִתְּגַיְרָה וְהִתְחַתֵּן עִמָּהּ. וְאוֹתָן מַצְעוֹת שֶׁהֲצִיעָה לוֹ
 בְּאֶסוּר, הֲצִיעָה לוֹ בְּהֵתֵר, כִּי כָּל עֲנִין הֲצִיצִית הוּא
 בְּחִינַת הַצְּמֻצוּם, שְׂאֲדָם צָרִיךְ לְהִיּוֹת מְצַמְצָם,
 לְחִכּוֹת וּלְקוֹוֹת עַד שֶׁיִּגִּיעַ זְמָנוֹ, וְלֹא לְדַחֵק אֶת
 הַשְּׁפָעָה, וְדִיקָא עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֵה לְסִבְלָנוּת גְּדוּלָה,
 וְאֵינוֹ דוֹחֵק אֶת הַשְּׁפָעָה בְּשׁוּם דָּבָר, אֲזִי אֵךְ פֶּעַם
 לֹא יָבוֹא לְיַדֵּי עֲבָרוֹת; כִּי כָּל הָעֲבָרוֹת הַחֲמוּרוֹת
 שְׂאֲדָם עוֹבְרִים, הֵן רַק מִחֲמַת שְׁרוּצָה לְמִלָּא תְּאֹתוֹ
 בּוֹ בְּרַגַע, וְכִשְׂאֵינוֹ יְכוּל לְמִלָּא תְּאֹתוֹ, אֲזִי הוּא חוֹטֵא.

וְלִכֵּן רָאָה, אֱהוּבִי, בְּנִי, מֵה לְפָנַיָּךְ, כָּל הָעֲבֵרוֹת
 שְׂאֵתָה עוֹבֵר, וְכָל הַצָּרוֹת שְׂאֵתָה סוֹבֵל, הַכֹּל
 עַל-יְדֵי "דְחִיקַת שְׁעָה", שְׂאֵתָה רוֹצֵה בְּזָה הַרְגַע מֵה
 שְׂאֵתָה רוֹצֵה, וְאִם אֵין הוֹלֵךְ כְּמוֹ שְׂאֵתָה רוֹצֵה, אֲזִי
 אֵתָה עוֹבֵר עֲבֵרוֹת, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן. וְלִכֵּן רָאָה,
 אֱהוּבִי, בְּנִי הַיְקָר, לְקִנּוּת לְעֲצָמָךְ מִדַּת הַסְּבָלָנוֹת,
 וּתְחִכָּה וּתְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יְתַבְרַךְ, שְׂיַחֲוִס וִירַחֵם עָלֶיךָ,
 כִּי מֵה שְׂתַפְּלָה פּוֹעֵלֶת, שׁוּם דְּבָר בְּעוֹלָם אֵינוֹ יָכוֹל
 לְפַעֵל, כִּי בְּאַמַּת מֵהוּ עֲנִיֵן הַתְּפִלָּה? עֲנִיֵן הַצְּמִצּוּם,
 שְׂמַבְקֵשׁ וּמַתְחַנֵּן לְפָנָיו יְתַבְרַךְ, שְׂיַחֲוִס וִירַחֵם עָלָיו,
 וַיִּמְשִׁיךְ לוֹ יְשׁוּעָה, וּבְזָה שְׂהֶאֱדָם זוֹכָה וּמְחַכָּה
 וּמְמַתִּיֵן, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשַׁכֶּת לוֹ יְשׁוּעָה גְדוֹלָה.
 וְעַל-כֵּן רָאָה, אֱהוּבִי, בְּנִי הַיְקָר, מֵה לְפָנַיָּךְ, עֲבֵרֶת
 כְּבָר כָּל-כָּף הַרְבֵּה עֲבֵרוֹת חֲמוּרוֹת, וְנִפְלֶתָ כְּבָר
 בְּפַח יָקוּשׁ, וְנִסְתַּבְּכַת בְּצָרוֹת וּבְחֻבוֹת, וְהַכֹּל הִיָּה
 מִפְּנֵי שְׂלֹא הִיָּתָה לָךְ סְבָלָנוֹת לְחַכּוֹת, וְעַל-כֵּן הַרְגֵל
 אֶת עֲצָמָךְ מֵהַיּוֹם וְהַלְאָה לְחַכּוֹת וּלְקוּוֹת, וּבֵינן כָּף
 תְּבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יְתַבְרַךְ בְּלִשׁוֹן שְׂאֵתָה רְגִיל בָּה, וּתְשִׁיחַ
 וּתְסַפֵּר לְפָנָיו יְתַבְרַךְ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבְךָ, וְאֲז
 אִם תִּהְיֶה לָךְ סְבָלָנוֹת אֲמַתִּית לְחַכּוֹת וּלְקוּוֹת, אֲז
 יָבוֹא לָךְ הַכֹּל בְּהֶתֵר, כִּי מֵה שְׂעָשִׂית אוֹ רְצִית

לַעֲשׂוֹת בְּאֶסוּר, יָבוֹא לָךְ בְּהֵתֵר. כִּי דָבָר זֶה סוֹבֵב
עַל כָּל פֶּרֶט וּפְרֵט בַּחַיִּים, הֵן אִם נִתְעוֹרָרַת בְּאָדָם
אִיזוֹ תְּאֻנָּה, חֵס וְשָׁלוֹם, צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן
מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, שְׁלֹא יָבוֹא לְיַדֵּי חֲטָא וְעֵבְרָה, וְאִז
יַעֲזוֹר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שְׂיִזְכֶּה לְמֵלֵא אֶת תְּאֻנָּתוֹ
בְּהֵתֵר, וְלֹא יָבוֹא, חֵס וְחֶלְיָהּ, לְיַדֵּי אֶסוּרִים
חֲמוּרִים וְלִכְרִיתוֹת, רַחֲמָנָא לִישְׁזַבֵּן. וְכֵן הַדְּבָר אִם
הוּא צָרִיךְ יִשׁוּעָה וְכֶסֶף לְצֵאת מַחֻבוֹתָיו, אִם תִּהְיֶה
לוֹ סְבָלָנוֹת, אִז יֵצֵא מַחֻבוֹתָיו, אָבֵל אִם יִדְחַק אֶת
הַשָּׁעָה, שְׁרוּצָה דִּיקָא הַיּוֹם וְהַרְגַע, עַל-יְדֵי-זֶה יִלְוֶה
מַעוֹת, וְיִסְתַּבֵּךְ בְּחֻבוֹת גְּדוּלִים יוֹתֵר, וְיִפֹּל בְּצָרוֹת
וּבְרַעוֹת רַבּוֹת, עַד שְׁלִבְסוּף, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, יִצְטָרֵךְ
לְהִיּוֹת בּוֹרַח, וְיִבְרַח וְיַעֲזֹב אֶת אִשְׁתּוֹ וְיִלְדִּיו,
וְיִתְבַּיֵּשׁ לְחִזּוֹר; וְעַל-כֵּן רָאָה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, מַה
לְפָנֶיךָ, וּמַה נִּקְרָאת סְבָלָנוֹת, וְאֵל מַה יְכוּלִים לְזַכּוֹת
עַל-יְדֵי הַמַּדָּה הַיְקָרָה הַזֹּאת שֶׁל סְבָלָנוֹת — לְהִיּוֹת
סְבָלָן, לְחַכּוֹת וּלְקוֹוֹת עַד שְׂיָבוֹא יוֹם יִשׁוּעָתוֹ,
וְלְהַפּוֹךְ — גְּנוּת "דְּחִיקַת הַשָּׁעָה", שְׂהָאָדָם דוֹחַק
אֶת הַשָּׁעָה, וְרוּצָה תַּכְף-וּמְיָד מַה שְׁרוּצָה, שְׁעַל-
יְדֵי-זֶה בָּא לְקַלְקוּלִים רַבִּים, וְסוֹבֵל אַחֲרֵי-כֵן יִסּוּרִים
קָשִׁים וּמְרִים. וְלִכֵּן רָאָה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, לְהַרְגִיל

את עצמך במדה היקרה של סבלנות, ואז טוב לך
כל הימים.

ג.

מי שזוכה לחזור בתשובה, צריך לחפות הרבה, כי
אי אפשר לכלות ולבצר את הקלפות בפעם אחת,
ואורך זמן רב עד שנמחק ממנו הכל.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, אם אתה רוצה
לעשות תשובה באמת, ולשוב בתשובה שלמה
אליו יתברך על כל מה שעשית עד עכשו, עליך
להתאזר במדת הסבלנות, כי לוקח זמן רב עד
שיוצאים מהחשך, ולוקח זמן הרבה מאוד, עד
שנכנסים אל הקדשה. וכמו שכתוב (שמות כג, כט):
”לא אגרשנו מפניך בשנה אחת פן תהיה הארץ
שקמה, ורבה עליך חית השדה, מעט מעט אגרשנו
מפניך עד אשר תפרה, ונחלת את הארץ”; הינו
כשאדם רוצה לעשות תשובה ולחזור אליו יתברך,
נתעוררים עליו כל הקלפות והסטרא אחרא שעשה
וברא על-ידי עוונותיו המרבים, כי על-ידי כל חטא
ועון שאדם חוטא, הוא בורא משחיתים ומזיקים,

וּמֵהֶם נִתְּהוּוּ כָּל צְרוּתָיו הַמְּרַבִּים, וּמְכַנְיָסִים אוֹתוֹ
 בְּבוּץ עֶבֶה וְקֶשֶׁה, עַד שְׂאֵי אֶפְשָׁר לוֹ לְצֵאת מִזֶּה.
 וְלָכֵן רַב בְּנֵי-אָדָם שְׁרוּצִים לַחֲזוֹר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה,
 תִּכְף-וּמָיִד כְּשִׁמְתַּחֲלִים לְעֵבֵר עֲלֵיהֶם צְרוּת
 וְיִסוּרִים, מְרִירוֹת וְהִרְפַּתְקָאוֹת, אֲזִי עוֹזְבִים אֶת
 עֲצָמָם לְגַמְרֵי, כִּי חוֹשְׁבִים, שֶׁתִּכְף-וּמָיִד כְּשִׁיחֲזָרוּ
 בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, כָּבֵר יִפְנִסוּ אֶל אַרְץ עֲלִיוֹנָה, וְיִזְכּוּ
 לְהַשִּׁיג הַשְּׁגוֹת אֱלֹקוֹת, וְיִהְיוּ דְבוּקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ,
 וּכְשֵׁרוּאִים שְׂאִין זֶה הוֹלֵךְ לָהֶם כְּמוֹ שְׁרוּצִים, אֲזִי
 בּוֹרְחִים לְגַמְרֵי מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְחוֹזְרִים לְסוּרָם. וְזֶה
 בְּכֻלּוֹ "דְּחִיקַת הַשְּׁעָה"; כִּי בְּאֵמֶת אֵי אֶפְשָׁר לְשׁוּב
 בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֲלֵא עַל-יְדֵי מִדַּת הַסְּבָלָנוּת,
 שְׂצָרִיךְ לְהִיּוֹת סְבָלָן גָּדוֹל, לְחַכּוֹת וּלְקוֹנוֹת עַד
 שְׂיָבֹוא יוֹם יְשׁוּעָתוֹ, כִּי מְלַמַּעֲלָה מְנַסִּים אֶת הָאָדָם
 אִם רְצוֹנוֹ הוּא בְּאֵמֶת, כְּמוֹ שְׁגָלָה לָנוּ רַבָּנוּ ז"ל
 (סֵפֶר הַמִּדּוֹת, אוֹת תִּשׁוּבָה, סִימָן עו): הַמְּתַחִיל לְעֵבֵד אֶת
 הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אוֹמֵר לוֹ: יוֹדַע אָנִי
 שְׁחָפְצָךְ וְרְצוֹנְךָ לְעֵבֵד אוֹתִי, אָבֵל מָה הוּא
 הַבְּטוּחוֹת שְׂמָא לְמַחֵר תַּעֲזֹב אוֹתִי, אִם-כֵּן אֵיךְ
 אֶקְרַב אוֹתְךָ בְּשִׁבִיל הַרְצוֹן שְׂרָצִיתָ לְבַד, וְאֵיךְ אֶגְלָה
 לְךָ תִּכְף דְּבָרִים נִסְתָּרִים, אֲלֵא כֵן תַּעֲשֶׂה, בְּתַחֲלָה

אָהב אוֹתִי וְתַעֲשֶׂה מְצֻוֹתַי, אַךְ-עַל-פִּי שְׁאִין אַתָּה
 יוֹדַע הַשְּׂכָל שֶׁל הַמְצָוָה, וְעַבַד אוֹתִי פָּשוּט בְּלֹא
 חֲכָמוֹת, וּכְשֶׁתַּעֲבֹד אוֹתִי כַּמָּה זְמָנִים, אֲזִי אֶאֱמִין לָךְ
 וְאֶגְלֶה טַעַם וְשְׂכָל שֶׁל כָּל דְּבַר וְדְבַר, וְאֶקְרַב אוֹתְךָ
 בְּכָל מִינֵי הַתְּקַרְבוֹת, כִּי הַזְמַן הַרַב שֶׁעַבַדְתָּ אוֹתִי
 מִקֶּדֶם, הוּא בְּטוּחוֹת שְׁלֹא תַעֲזֹב אוֹתִי; וְעַל כֵּן
 צָרִיךְ כָּל בַּעַל הַשׁוּבָה לִידַע דְּבַר זֶה, כִּי אִי אֶפְשָׁר
 לְהַכְנִס בְּפַעַם אַחַת אֶל הַקְּדוּשָׁה, כִּי אִז תִּתְרַבֵּינָה
 עָלָיו חַיּוֹת הַשָּׂדֶה, שֶׁהֵן כָּלֵל הַקְּלָפוֹת שֶׁבָּרָא
 עַל-יַדֵּי עֲוֹנוֹתָיו הַמְרַבִּים, אֲלֵא הוּא צָרִיךְ לְהִתְאַזֵּר
 בְּמַדַּת הַסְּבָלָנוֹת, וְלִידַע שְׁלוֹקַח הַרְבֵּה זְמַן, וּבְנִדְאֵי
 בְּזְמַן הַזֶּה שֶׁצָּרִיךְ לְחַכּוֹת, עוֹבְרִים עָלָיו כָּל מִינֵי
 צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמְרִירוֹת וְהִרְפָּתָקָאוֹת, וְחוֹזְרִים
 וּבָאִים אֵלָיו כָּל הַהֲרָהוּרִים הַרְעִים וְהַסְּתַפְּלִיּוֹת
 הַרְעוֹת שֶׁהֵי רְגִיל בָּהֶם, וְעוֹלוֹת עַל מַחְשַׁבְתּוֹ כָּל
 הַזְהָמָה וְהַקְּלָפוֹת שֶׁבָּרָא, וְלִכֵּן הוּא רוֹצֵה לַעֲזֹב אֶת
 הַכָּל וְלִבְרַח. וּבְאַמֶּת זֶה הַכָּל נִסְיוֹן מְלַמְעָלָה, כִּי
 אִם יֵשׁ לְאָדָם שְׂכָל, וּמִתְאַזֵּר בְּסְבָלָנוֹת גְּדוֹלָה, וְאִינוֹ
 דוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה, אִז יִזְכֶּה לְהַגִּיעַ אֶל הַשְּׂגוֹת
 אֱלֹקוֹת בְּמַעֲלָה נוֹרְאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד, אַךְ צָרִיךְ
 לְהִתְאַזֵּר בְּמַדַּת הַסְּבָלָנוֹת, כִּי "לֹא אֶגְרָשׁנוּ מִפְּנֵיךְ

בְּשָׁנָה אַחַת", אֵין זֶה הוֹלֵךְ בְּשָׁנָה אַחַת, רַק יָמִים
 וְשָׁנִים צָרִיךְ לְהַתְיַגֵּעַ עַד שְׂיִזְכֶּה לְצֵאת מֵהָרַע
 וְהַחֲשֹׁף שְׁלוֹ, וְאַפְלוּ שְׁבִין כֶּף וּבִין כֶּף מִתְגַּבְּרִים
 עָלָיו הָרַע וְהַחֲשֹׁף וְהַקְּלָפוֹת שֶׁבָרָא, עִם כָּל זֹאת אִם
 הָאָדָם חִזַּק בְּדַעְתּוֹ בְּמִדַּת הַסְּבָלָנוֹת, אֲשֶׁר שָׂרְשָׁה
 הוּא אֲמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמִסִּילֵק אֶת חֲכָמְתּוֹ
 וְדַעְתּוֹ הַפְּגוּמָה, וְיוֹדֵעַ שְׁעַד עַכְשָׁו עֲשִׂיתִי מַה
 שְׁעֲשִׂיתִי, וּפְגַמְתִּי בְּמָה שְׁפָגַמְתִּי, וְלְכַלְכְּתִי אֶת
 עֲצָמִי כְּמוֹ שְׁלַכְלַכְתִּי אֶת עֲצָמִי, וְאַנִּי רוֹצֵה לְחֹזֵר
 בְּתִשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ בְּכָל מַחִיר, וְזוֹכֵה לְהִתְאַזֵּר
 בְּמִדַּת הַסְּבָלָנוֹת, אִזּוֹ "מַעֲט מַעֲט אֲגַרְשָׁנוּ מִפְּנֵיךְ",
 לְאֵט לְאֵט יוֹרְדוֹת מִמְּנוֹ הַקְּלָפוֹת, עַד אֲשֶׁר תִּזְכֶּה
 "וְנַחֲלֶתָ אֶת הָאָרֶץ", שְׂאִזּוֹ יִהְיֶה נַעֲשֶׂה כְּלִי לְהַמְשִׁיךְ
 בּוֹ אֱלֻקוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ. וְדַבֵּר זֶה צָרִיךְ כָּל בַּעַל תִּשׁוּבָה
 לִידַע, אֲשֶׁר תִּכְף־וּמִיד כְּשֶׁרַק רוֹצֵה לְבָרַח מֵהַזְּהֵמָה
 שְׁנֹלְכָד בָּהּ, כְּבָר מִתְאַחֲזוֹת בּוֹ הַקְּלָפוֹת, וּכְבָר
 תּוֹפְסוֹת אוֹתוֹ וּמוֹשְׁכוֹת אוֹתוֹ חֲזָרָה, וְאִם יִזְכֶּה
 לְמִדַּת הַסְּבָלָנוֹת וְאִינוֹ דוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה, אִזּוֹ דִּיקָא
 יִצְלִיחַ דַּרְכּוֹ; וְעַל־כֵּן רָאָה, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, מַה
 לְפָנֶיךָ, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר עָבַר עָלֶיךָ בְּחַיֶּיךָ מַה שְׁעָבַר,
 וְנִפְלֵת וְנִשְׁלַכְתָּ בְּבוֹץ כְּזֶה, וְעַבְרַתָּ עַל כָּל מִינֵי

חטאים שבעולם, רחמנא לישזבן, וטמאת את
 עצמך מבית ומבפנים עד אשר אין שום איבר
 אצלך משלם, ואתה מלא חטאים ועוונות ופשעים,
 ועכשו נדב אותך לבך לחזר בתשובה שלמה, עליך
 לדעת, כי הקדוש-ברוך-הוא רוצה אותך, ורוצה
 שתשוב בתשובה אמיתית אליו, כי הוא מחכה לכל
 בר ישראל שישוב בתשובה שלמה. כמו שאמרו
 חכמינו הקדושים (פסחים ק"ט:): ידו של הקדוש-
 ברוך-הוא פרוסה תחת כנפי החיות כדי לקבל
 בעלי תשובה, כי הקדוש-ברוך-הוא רוצה שהאדם
 ישוב אליו. וכן אמרו (שמות רבה י"ט, ד): אין
 הקדוש-ברוך-הוא פוסל לבריה אלא לכל הוא
 מקבל, השערים נפתחים בכל שעה, וכל מי
 שמבקש לכנס — יכנס; והקדוש-ברוך-הוא מחכה
 שאדם ישוב בתשובה שלמה אליו יתברך, אף עקר
 הצרה המרה של האדם, למה הוא נופל כל-כך
 בדעתו ומתיאש, כי אין לו זמן לחכות, ובא
 בדחיקת השעה, כי רוצה תכף-ומיד להשיג השגות
 אלקות, ושוכח שהוא בא מזהמות וקלפות שהן
 תוצאה ממה שעבר וחטא ימים ושנים, וצריך
 לקחת שנים על גבי שנים עד שיזדכך, ומאחר

שאינן לו הסבלנות, לכן בא לידי רעות רבות. וזה
 מה שאנחנו מוצאים בעלי תשובה שמתעוררים
 בתשובה שלמה, ומתעטפים באצטלא דרבנן,
 ותכף-ומיד מתחילים לרחף בשמים, ורוצים
 להשיג השגות ומדרגות, וכשעובר זמן-מה ורואים
 שאינן הולך להם, אזי נשברים לגמרי, עד שבאים
 לקלקולים גדולים, שמתקלקלים יותר ממה שהיו
 עד עכשו, עד שיש שנשתגעו לגמרי, רחמנא לצלן,
 והכל בא מחמת "דחיקת השעה", כי אי אפשר
 לדחוק את השעה בשום פנים ואפן, רק כל דבר
 צריך לקחת זמן, ובפרט מי שרוצה לחזור בתשובה
 שלמה, עליו לחכות הרבה מאוד מאוד, כי לוחם
 הרבה זמן עד שמבער את כל הקלפות שברא, אשר
 דבר זה יכול לקחת ימים על גבי ימים, שנים על
 גבי שנים, ואף שבין כך פוקעת סבלנותו ומתפוצץ
 מרב צער ויסורים, ואינו מסגל לקבל את זה, זה
 עקר נסיונו. ואם יהיה לו דעת ושכל, אזי יעבר על
 הכל.

ולכן ראה, אהובי, בני היקר, מה לפניך, אם
 תזרף בתשובה, ראה לחכות ולקוות ולצפות ליום

יְשׁוּעָתְךָ, עַד שֶׁגַם אַתָּה תִּזְכֶּה לְנַחַל אֶת הָאָרֶץ
הָעֲלִיּוֹנָה, שֶׁתִּבְנֶה אֶת הַיְכָלְךָ שָׁבוּ תִּפְנֹס, וְתִמְשִׁיךְ
עַל עֲצֻמְךָ עֲרֵבוֹת, נְעִימוֹת, יְדִידוֹת, זִיו וְחַיּוֹת
אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְאִם תִּקְבֹּל דְּבַרִי אֱלוֹ, אֲזוּ תִצְלִיחַ
בְּחַיֶּיךָ.

ד.

אֲפֹלוּ מִי שֶׁכָּבַר נָפֵל לְעַמְקָא דִּתְהוּמָא רַבָּא,
וְנִכְשַׁל בְּכָל מֵינֵי עֲבֵרוֹת, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁרוֹצֶה
לְיִצְאֵת מִשָּׁם, הוּא גַם-כֵּן צָרִיךְ לְהַשְׁמִיר מִ"דְּחִיקַת
הַשְּׁעָה", שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּכַעַס וּבְאִכְזָרִיוֹת, שְׂזָה גְרוּעַ
מֵהַכֹּל.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אִף שֶׁנִּפְלֵת
עֲכָשׁוּ וְנִשְׁלַכְתָּ בְּעַמְקֵי עַמְקִים בִּשְׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת
וּמִתַּחֲתָיו, וְעֵבַרְתָּ עַל כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, רַחֲמָנָא
לִישׁוּבָן, וְאַתָּה נִמְצָא בְּמִצָּב קָשָׁה מְאֹד מְאֹד
מִבְּחִינָה רוּחַנִית וְגַם גִּשְׁמִית, שֶׁאַתָּה סוּבֵל עֲנִיּוֹת
וְדַחְקוֹת, וְאַתָּה מְסַבֵּב בְּחֹבוֹת גְּדוֹלִים, כִּי זֶה תְּלוּי
בְּזָה, כִּי תִכְףּ-וּמְיָד כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ,
וְעוֹקֵר אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה

נופל גם בגשמיות — בחובות עצומים, עד שנתמרים ח"ו. כי עקר המרירות שעוברת על האדם, זהו רק מחמת החובות ברוחניות, כי כשאדם חיב חובות ברוחניות אליו יתברך, הינו שנתק את עצמו ממנו יתברך, על-ידי-זה הוא חיב גם בגשמיות חובות לבני-אדם; ולכן, אהובי, בני היקר, אם אתה רוצה עכשו לשוב בתשובה שלמה אליו יתברך, ראה להתאזר במדת הסבלנות, ואל תהיה בכעס כלל, כי הכעס עוקר את האדם לגמרי, כי בזה שאדם כועס, בזה הוא מגלה שפאבדה ממנו כל האמונה הקדושה; כי המאמין האמתי, אשר אין בלעדיו יתברך כלל, הוא אף פעם לא יהיה בכעס, רק יהיה סבלן, כי יודע שזה כל ממנו יתברך, ומה שיך בכלל להיות בכעס; ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, להכניס את עצמך בתוך האמונה הקדושה, לידע, להודיע ולהודע אשר אין בלעדיו יתברך כלל. ואף שזה קשה וכבד לך להגיע אל מדת האמונה, כי אמונה תלויה בברית, כמו שכתוב (תהלים פט, כט): "ובריתי נאמנת לו", הינו ברית תלויה באמונה ואמונה תלויה בברית, ואם האדם פגם בברית ונכשל בעברות חמורות, על-

יְדִי-זֶה נֶעְקַר מֵהָאֲמוּנָה הַקְדוּשָׁה, וְאֲזִי הוּא מָלֵא
 כַּעַס וְרָצִיחָה (עֵין שִׁיחוֹת-הַר"ן, סִימָן רמט), וְכָל דְּבַר
 קָטָן מְעַצְבֵּן אוֹתוֹ וְשׁוֹבֵר אוֹתוֹ, עִם כָּל זֹאת אִם
 אַתָּה רוֹצֶה לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה אֲמֵתִית אַחַת וּלְתַמִּיד,
 רְאֵה לְהִתְחִיל עַל-כָּל-פְּנִים בְּנִקְדָּה זוּ — לֹא לְהִיּוֹת
 בְּכַעַס, וְאִף שְׁבוּעַר בְּךָ הַכַּעַס וְהַרְצִיחָה מִכָּל מַה
 שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, הַרְגֵל אֶת עֲצָמְךָ בְּמַדַּת הַסְּבָלָנוֹת,
 וְאֵל תְּדַחֵק אֶת הַשָּׁעָה, וְאִזּוּ דִּיקָא תִּצְלִיחַ דְּרַכְךָ,
 לֹא-כֵן אִם תִּהְיֶה בְּכַעַס, וְתִדְחֵק אֶת הַשָּׁעָה, תִּרְגִּישׁ
 כָּל מִינֵי מְרִירוֹת שְׁבָעוּלָם. כִּמוֹ שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ
 הַקְדוּשִׁים (בְּרֻכּוֹת סא:): כָּבֵד כּוֹעֵס מְרָה זוֹרֶקֶת בּוֹ
 טָפָה; אִם אַתָּה רוֹאֶה שְׁאָדָם הוּא בְּכַעַס,
 שְׂמַתְגַּבְּרִים עָלָיו הַדָּמִים שְׁבַכְכֵּד, תִּדַּע אֲשֶׁר מְרָה
 זוֹרֶקֶת בּוֹ טָפָה, תִּכְרַף-וּמְיָד נִכְנָסֶת בּוֹ גַם מְרִירוֹת,
 כִּי הַמְרִירוֹת שְׁאָדָם סוֹבֵל הִיא רַק מִחֲמַת הַכַּעַס
 וְהַרְצִיחָה שְׁבָאִים בְּדֶרֶךְ כָּלֵל מִפְּגַם הַבְּרִית —
 הוֹצֵאת זֶרַע לְבִטְלָה, וְזִנּוּת וְנֹאוּף, שְׁקוּץ, תַּעוֹב,
 עֵרִם וְזֵהוּם, שְׁהַפְּקִיר אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרִי. וּבִפְרָט
 בְּעֵתִים הֵלָלוּ, אֲשֶׁר הַסֵּמ"ךְ-מ"ם וְהַקְּלָפוֹת
 מִתְגַּבְּרִים מְאֹד עַל גְּשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַחֲטִיאָן
 וְלִטְמְאוֹתָן בְּכָל מִינֵי נֹאוּף, וְעַל-יְדִי-זֶה מִתְּפוּצְצִים

עֲצִיבֵיהֶם, וּבָאִים לַיְדֵי "דְּחִיקַת הַשְּׁעָה", וְזֶה מְבִיא אוֹתָם לַיְדֵי כַּעַס, עַד שְׁנוּפְלִים בְּמַרְרוֹת וּבְדַכְאוֹן פְּנִימִי; וְלָכֵן רוֹאִים בְּחוּשׁ אֵיךְ שְׁעוֹבְרִים עַל בְּנֵי-אָדָם כָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים, עֲגַמַת נֶפֶשׁ וְחֲלִישׁוֹת הַדַּעַת, הֵן מֵעֲצָמָם וְהֵן מֵאַחֲרֵים — הַשְּׂכָנִים הַקְּרוֹבִים וְהַרְחוֹקִים וְהֵן מֵהַמְשַׁפָּחָה, וְסוֹבְלִים מֵה שְׁסוֹבְלִים, הַכֹּל מִחֲמַת רַבּוּי הַחֻטָּאִים וְהַעֲוֹנוֹת שְׂבָאִים בְּדַרְךְ כָּלֵל מִחֲמַת "דְּחִיקַת הַשְּׁעָה", כִּי זֶה תְּלוּי בְּזֶה, כִּפִּי שְׂדוּחִקִים אֶת הַשְּׁעָה בֵּן חוֹטָאִים, וּכְפִי שְׂחוֹטָאִים בֵּן דּוּחִקִים אֶת הַשְּׁעָה וּבָאִים לַיְדֵי כַּעַס וְרִצְיָחָה, עַד שֶׁהַחַיִּים אֵינָם חַיִּים כָּלֵל, כִּי הִרְתַּחְנִים חַיִּיהֶם אֵינָם חַיִּים (פְּסָחִים קִיג:), וְעַל-כֵּן רָאָה, אָהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקָר, לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה עֲכָשׁוּ, וְתַרְגִּיל אֶת עֲצָמָךְ בְּמַדַּת הַסְּבָלָנוֹת, כִּי עִם כַּעַס וְרִצְיָחָה וְ"דְּחִיקַת הַשְּׁעָה" לֹא תִפְעַל שׁוּם דְּבָר, כִּי רַגְזוֹן לֹא עֲלֵתָה בְּיָדוֹ אֶלָּא רַגְזוֹנוֹתוֹ (קְדוּשֵׁין מֵא.). הֵינּוּ מִי שְׂדוּחִק אֶת הַשְּׁעָה וְהוּא כַּעֲסָן וּמְתַרְגֵּז עַל כָּל דְּבָר, צָרִיךְ שְׂיַדַע שְׂאִינוֹ פּוֹעֵל שׁוּם דְּבָר עִם רַגְזוֹנוֹתוֹ, אֶלָּא רַגְזוֹנוֹת וְכַעַס בְּלָבָד, אֶת זֶה לְבַד הוּא פּוֹעֵל, כִּי עִם כַּעַס וְרִצְיָחָה וְדְּחִיקַת הַשְּׁעָה אֵין פּוֹעֵלִים שׁוּם דְּבָר, וְעַל-כֵּן בְּשְׁעָה שְׁעוֹבֵר עֲלֶיךָ

מֵה שְׁעוֹבֵר, וְאַתָּה רוֹצֵה לְצֵאת מִשָּׁם, תִּשְׁמֹר אֶת
 עֲצֻמְךָ מִכַּעַס וְאִכְזוּרִיּוֹת, וְתִרְגֵּל אֶת עֲצֻמְךָ בְּמִדַּת
 הַסְּבִלְנוּת, אֲשֶׁר אֵין לָךְ עוֹד מִדָּה טוֹבָה מִזֶּה. וְאַף
 שְׁפֹל-כָּף כּוֹאֵב לָךְ כָּל דְּבַר קָטָן מֵה שֶׁנַּעֲשֶׂה עִמָּךְ,
 וְרַמּוּ אוֹתְךָ, וְגַם אַתָּה בְּעֲצֻמְךָ נִפְלֵת בְּפִח יְקוּשׁ
 כְּזֶה, שֶׁנִּכְשַׁלְתָּ בְּכָל מִינֵי עֲבֵרוֹת וְחַטָּאִים, וּבְכָל
 פְּעַם אַתָּה רוֹצֵה לְצֵאת מִהָרַע שְׁלָךְ, וְאַתָּה חוֹזֵר
 וְנוֹפֵל, וּבְכָל פְּעַם אַתָּה חוֹזֵר בְּתַשׁוּבָה, וּלְבַסּוּף
 אַתָּה נוֹפֵל בַּחֲזָרָה, אֲשֶׁר דְּבַר זֶה בְּעֲצֻמוֹ מַעִיק לָךְ
 וּמְצַעַר אוֹתְךָ וּמְבִיא אוֹתְךָ לְיַדֵּי כַּעַס וּמְרִירוֹת
 וַיֵּאוּשׁ, שֶׁאַתָּה מִתְיַאֵשׁ מִחַיִּיךָ, וּכְבָר לֹא אִכְפַּת לָךְ
 שׁוּם דְּבַר מִשׁוּם בֶּן אָדָם, וְאַתָּה בְּכַעַס וּרְצִיחָה עַל
 כָּלֵם, וְאַתָּה לֹא יְכוּל לְסַבֵּל אֶת עֲצֻמְךָ, וְאַיִנְךָ יְכוּל
 לְסַבֵּל אֶת אַחֲרִים מְרַב חִלְשׁוֹת הַדַּעַת וּכְבִדּוֹת
 וַיֵּאוּשׁ שֶׁנִּפְלֵת אֲלֵיהֶם, עִם כָּל זֹאת, אָהוּבִי, בְּנֵי
 הַיָּקָר, אִם אַתָּה רוֹצֵה לָשׁוּב בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה, עֲלִיךָ
 לְדַעַת כִּי כָף צָרִיף לְהִיּוֹת, וְהַכֵּל גְּסִיוֹנוֹת מֵהַשָּׁמַיִם,
 כִּי רוֹצִים לָרְאוֹת אִם לֹא תִפֹּל בַּחֲזָרָה, וְאִם תִּקְדִּים
 וּתַחַדֵּשׁ אֶת עֲצֻמְךָ בְּכָל יוֹם וְלֹא תִסְתַּפֵּל לְאַחֲזִרְיָךְ
 כָּלֵל, אִזּוֹ דִּיקָא תַצְלִיחַ בְּיַמֵּי חַיִּיךָ. אַף עֲלִיךָ לְדַעַת,
 כִּי צָרִיף לְעַבֵּד הַרְבֵּה מְאֹד מְאֹד עַל עֲנִין סְבִלְנוּת,

וְלֹא לְדַחֵק אֶת הַשָּׁעָה, שְׁמַכְרַח לְהִיּוֹת הַכֹּל בְּאוֹתוֹ
 רָגַע, וְאִזּוּ דִּיְקָא תַצְלִיחַ דְּרַבְרָה, וְתַמְשִׁיךְ עַל עַצְמֵךְ
 עֲרֻבוֹת, נְעִימוֹת, יְדִידוֹת, זִיו, חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יְתַבְרַךְ.
 וְאִם הָיוּ בְּנֵי-אָדָם יוֹדְעִים מַהִי מַעֲלַת מִדַּת
 הַסְּבָלָנוּת וְאֵל מַה יְכוֹלִים לְזַכּוֹת עַל-יְדֵי מִדַּת
 הַסְּבָלָנוּת, לְסַבֵּל כָּל הַבָּא עֲלֵיהֶם, הֵן מַעֲצָמָם וְהֵן
 מֵאַחֲרֵים, וְלֹא הָיוּ דוֹחֲקִים אֶת הַשָּׁעָה כָּלָל, אִזּוּ אֵין
 לְתֹאֵר וְאֵין לְשַׁעַר אֵילוֹ אֲוֵרוֹת צַחֲצָחוֹת, אֲוֵרוֹת
 עֲלִיוֹנִים, שֶׁהָיוּ מִתְגַּלִּים אֲלֵיהֶם. וְדִיְקָא בְּדוֹר הַזֶּה
 שֶׁהַנְּשָׁמוֹת נִמְצְאוֹת בְּכַף הַקֶּלֶע, וְכָל הָעוֹלָם כְּלוֹ
 מִלֵּא קִלְפוֹת וְהַסְּתָרוֹת וְכַסּוּיִים שְׁמַעֲלִימִים וּמְכַסִּים
 וּמְסַתִּירִים אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יְתַבְרַךְ, וְאֵלוֹ
 הַרְשָׁעִים הַשִּׁיגוּ חֵיל, וְכָל הָעוֹלָם כְּלוֹ מִלֵּא תַעוּב,
 זְהוּם, שְׁקוּץ, עֵרָם וְנֹאוֹף, כְּפִירוֹת וְאַפִּיקוֹרְסוֹת, וְגַם
 אֲתָה כְּבָר נִלְפַדְתָּ בְּכָל זֶה, עִם כָּל זֹאת אֲתָה בּוֹרַח
 רַק אֲלִיו יְתַבְרַךְ, וּמְסַתִּיר אֶת עַצְמֵךְ אֲצִלוֹ יְתַבְרַךְ,
 הֵינוּ שְׂאֲתָה מְצִיר בְּדַעְתְּךָ, אֵיךְ שֶׁכָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ,
 הַכֹּל לְכָל אֱלֻקוֹת גָּמוּר הוּא, וְאֵין שׁוּם מְצִיאֹת
 בְּלַעַדְיוֹ יְתַבְרַךְ כָּלָל, וְהַכֹּל לְכָל אוֹר הוּא, וְאֲתָה
 נִמְצָא בְּתוֹךְ הָאוֹר וּמִתְחַבֵּא אֲצִלוֹ יְתַבְרַךְ, זֶה
 בְּעַצְמוֹ יְבִיא לְךָ אֶת מִדַּת הַסְּבָלָנוּת, שֶׁתְּסַבֵּל כָּל

הבא עליך, ואל תדחק את השפעה, ואז תראה את
הנסים הנגלים שיעשה עמך הקדוש-ברוך-הוא,
וסוף כל סוף תזכה לשוב בתשובה שלמה, ותקבל
תשובתך באמת, ותזכה לעקר את עצמך מהרע
וימהחשך שנלכדת בהם, ותזכה להיות נעשה כלי
לקבל בו את האור אין סוף ברוך הוא. אך עליך
לדעת, אהובי, בני היקר, שלכל זה צריכים הרבה
סבלנות ממש, כמו קיר של ברזל, כך צריכים
להיות עצביך, לא לפל בעצבנות משום דבר
שבעולם, ואף שאתה רואה שאין הולך לך שום
דבר, אדרבה כל מה שאתה עוקר את עצמך מהרע
ורוצה לברח אליו יתברך, יותר מתגבר עליך יצרך,
ומכשילך בכל מיני חטאים ועוונות, עם כל זאת,
אהובי, בני היקר, תדע ותאמין, שעקר התשובה
דיקא לעבור במקומות אלו שעברת, ואף על-פי-כן
לא תשים לב לכל זה, רק תרוץ ותברח אליו
יתברך, ואל תדחק את השפעה, רק תחדיר בעצמך
את הלמוד העמק הזה 'עמק עמק מי ימצאנו'
במדת הסבלנות, ולא להיות בכעס ורציחה כלל,
אז דיקא תרגיש כל מיני ערבות ונעימות בתייך,
כי אין לך עוד נעם וטעם ומתיקות בחיים כמדת

הַסְּבִלְנוּת, שְׁלֹא אֶכְפַּת לוֹ שׁוּם דְּבָר; כִּי עָלֶיךָ
לְדַעַת, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, הַחַיִּים שֶׁל הָאָדָם כָּל-כָּף
קִצְרִים, הִנֵּה אַתָּה כָּאֵן וְעוֹד מְעַט תֵּצֵא מִכָּאֵן,
וְעַל-כֵּן אֲשָׂאֵל אוֹתְךָ, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, לָמָּה לָךְ
לְהִיּוֹת בְּכַעַס, לָמָּה לָךְ לְדַחֵק אֶת הַשָּׁעָה?! הַרְגֵּל
אֶת עֲצָמְךָ בְּמַדַּת הַסְּבִלְנוּת, וְאַף שְׂאֲנִי יוֹדֵעַ שְׁכּוֹאֵב
לָךְ מְאֹד מְאֹד, שְׂאֵתָה רוֹצֵה לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה,
וְאַתָּה תִּמְיֵד עוֹקֵר אֶת עֲצָמְךָ מִהֲרַע, וְתִמְיֵד אַתָּה
מִחֲלִיט: "מֵהַיּוֹם וְהַלָּאָה כָּבֵר אֶהְיֶה אִישׁ כָּשֵׁר, וְלֹא
אֲחֹזֵר עַל שְׁטוּתִי וְהַבְּלִי, וְלֹא אֲעַשֶּׂה אֶת מַעֲשֵׂי
הָרָעִים שֶׁעָשִׂיתִי עַד עַכְשָׁו, וְלֹא אֶסְתַּכַּל
בְּהַסְּתַכְּלִיּוֹת רָעוֹת שֶׁהַסְּתַכְּלִיתִי עַד עַכְשָׁו, וְלֹא
אֲחֻשֵׁב אֶת הָרַע שֶׁחֲשַׁבְתִּי וְהִרְהַרְתִּי עַד עַכְשָׁו, וְלֹא
אֲדַבֵּר כְּבָר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחִי"; וְאַחֲרֵי כָּל
הַקְּבָלוֹת הָאֵלוֹ שְׂאֵתָה מְקַבֵּל עַל עֲצָמְךָ, אַתָּה נוֹפֵל
בַּחֲזָרָה, אֲשֶׁר דְּבָר זֶה בְּעֲצָמוֹ יָכוֹל לְעַצְבֵּן אוֹתְךָ,
עִם כָּל זֹאת עָלֶיךָ לְדַעַת אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, אֲשֶׁר
עָקַר הַתִּשׁוּבָה תְּלוּי רַק בְּמַדַּת הַסְּבִלְנוּת וְלֹא לְדַחֵק
אֶת הַשָּׁעָה, אֲשֶׁר דְּבָר זֶה תְּלוּי בְּעַמְקַת הָאֲמוּנָה; כִּי
מִי שֶׁמְכַנֵּס אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי בְּאֲמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ,
וְיוֹדֵעַ אֲשֶׁר אֵין בְּלִעְדָּיו יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וְהַכֵּל לְכֹל

אלקות גמור הוא, ומדבק עצמו באין סוף ברוך הוא, אז דיקא יעבר את זה העולם בשלום. וזכר זאת, אהובי, בני היקר, כי תצטרך את זה לימים הבאים, כי מאחר שעוברים עליך בחייה כל מיני צער ומכאובים רעים, ואתה סובל כל מיני סבל מבני-אדם שמצערים אותך, ואתה סובל מעצמך, שאתה נכשל בכל פעם בפעולות וחסוּטאים ופושעים חמורים, ואתה רוצה לעקר את עצמך כבר מהרע, ואתה רוצה לצאת משם ואינך יכול, כי תמיד אתה נופל עוד פעם ועוד פעם, ועם כל זאת אם תתחזק ותתאזר במדת הסבלנות, ולא תדחק את השעה, תדע, אהובי, בני היקר, כי דיקא על-ידי-זה תקבל תשובתך באהבה, אשר על-ידי-זה ימחל לך הקדוש-ברוך-הוא על כל עוונותיך, כי תשובה מאהבה מוחקת את כל העוונות, ותזכה לבסוף להעשות פלי להמשכת האור אין סוף ברוך הוא. העקר אל תפחד כלל ואל תצטער מהעבר, רק תשתדל לעשות בכל פעם התחלה חדשה, ולחדש את עצמך, ותשמר את עצמך מ"דחיקת השעה", ואז טוב לך כל הימים.

ה.

צָרִיךְ לְהַרְגִיל עֲצֻמוֹ בְּמִדַּת הַסְּבָלָנוֹת בְּכָל עֲנָוָה
וְעֲנָוָה, הֵן בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה וְהֵן בַּתְּפִלָּה,
אָסוּר לְדַחֵק אֶת הַשָּׁעָה כָּלֵל, וְאִזּוּ יִצְלִיחַ דְּרָבּוֹ —
בֵּין בְּגִשְׁמִי וּבֵין בְּרוּחָנִי.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַּע, אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, כִּי בְּמִדַּת
הַסְּבָלָנוֹת צָרִיךְ לְהַרְגִיל אֶת עֲצֻמוֹ בְּכָל פֶּרֶט וּפְרֶט
בַּחַיִּים, וּבַפֶּרֶט מִי שְׁרוּצָה לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר אֶת עֲצֻמוֹ,
עָלָיו לְדַעַת שְׁלוֹקַח הַרְבֵּה זְמַן עַד שֶׁנִּכְנָסִים
לְקַדְשָׁה, כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְבָרַח בְּפַעַם אַחַת אֶל
הַקְּדוּשָׁה, אֲלָא אֹרֶךְ הַרְבֵּה זְמַן, וְאֶפְלוּ מִי שְׁרוּצָה
לְהַרְגִיל אֶת עֲצֻמוֹ לְלַמַּד אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, אֲשֶׁר
הִיא חַיִּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ, וְאִין עוֹד טוֹב בְּזֶה הָעוֹלָם
כְּמוֹ לִמּוּד תּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, עִם כָּל זֹאת צָרִיכִים
לְדַעַת, אֲשֶׁר לוֹקַח הַרְבֵּה זְמַן, כִּי אִין יְכוּלִים לְלַמַּד
הַכֹּל בְּיוֹם אֶחָד. וְזֶה כָּל הַצָּרָה הַמְּרָה שְׁעוֹבְרַת עַל
בְּנֵי-אָדָם וּבַפֶּרֶט עַל בְּנֵי הַנְּעוּרִים, שֶׁמֵתְחִילִים
לְלַמַּד אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וּכְשֶׁרואִים שְׁזֶה לֹא
הוֹלֵךְ לָהֶם, אוֹ שְׂאִינָם זוֹכְרִים מֵה שֶׁלְּמָדוּ, אֲזִי
נִשְׁבָּרִים לְגַמְרִי, כִּי אִין לָךְ עוֹד שְׁבָרוֹן לֵב לְאָדָם

כְּמִי שְׁלוֹמֵד וְאִינוּ זוֹכֵר מַה שְׁלוֹמֵד, שְׁדָּבָר זֶה שׁוֹבְרוֹ לְגַמְרֵי, עִם כָּל זֹאת מִי שְׁרוּצָה לְזִכּוֹת לְכַתְּרָה שֶׁל תּוֹרָה, צָרִיף לְדַעַת, כִּי כֵן צָרִיף לְהִיּוֹת, שְׁלוֹמֵד וְשׁוֹכֵחַ, כְּמֵאמָרָם ו"ל (קִהְלַת רַבָּה א, לד): זֶה שְׁפוּטָה שֶׁל תּוֹרָה, שְׁאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה וְשׁוֹכְחָהּ, לְטוֹבָתוֹ אָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה וְשׁוֹכֵחַ, שְׁאֵלוֹ הִיָּה הָאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה וְלֹא שׁוֹכְחָהּ, הִיָּה מִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה שְׁתֵּים וְשֶׁלֶשׁ שָׁנִים, וְחוֹזֵר וּמִתְעַסֵּק בְּמִלְאכָתוֹ, וְלֹא הִיָּה מְשַׁגִּיחַ בָּהּ לְעוֹלָם, אֶלָּא מִתּוֹךְ שְׁאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה וְשׁוֹכְחָהּ, אִינוּ מְזִיז אֶת עֲצָמוֹ מִדְּבַרֵי תּוֹרָה, כִּי יוֹדֵעַ שְׁכָף צָרִיף לְהִיּוֹת — לְשִׁכַח מַה שְׁלוֹמֵד, כְּדִי שֶׁתְּמִיד יִלְמַד בְּהִתְחַדְּשׁוֹת חֲדָשָׁה, כִּי כֵךְ צָרִיף לְהִיּוֹת דְּרָכָה שֶׁל הַתּוֹרָה — לְלַמֵּד בְּכָל פַּעַם בְּהִתְחַדְּשׁוֹת חֲדָשָׁה, וְעַל־כֵּן מִן הַשָּׁמַיִם מְסַבְּבִין עִם כָּל אָדָם וְאָדָם, שִׁישְׁכַח מַה שְׁלָמַד, כְּדִי שְׁיִרְצָה לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִחֲדָשׁ. וְכְמֵאמָרָם ו"ל (ירושלמי בְּרֻכּוֹת, פָּרָק ט', הִלְכָה ה'): מַה הִתִּינוּק הַזֶּה צָרִיף לִינֵק בְּכָל שָׁעָה שְׁבִיּוֹם, כֵּךְ כָּל אָדָם שְׁבִישְׁרָאֵל צָרִיף לִיגַע בַּתּוֹרָה בְּכָל שְׁעוֹת שְׁבִיּוֹם, וּלְזֶה אֵי אֶפְשָׁר לְזִכּוֹת אֶלָּא עַל־יְדֵי שְׁשׁוֹכְחִין, כִּי אִם הִיָּה זוֹכֵר מַה שְׁלָמַד, אֲזַי לֹא הִיָּה לוֹמֵד; עַל־כֵּן רָאָה לְהִיּוֹת

סבֵּלֶן, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, מְכַל מַה שְּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וּמַמָּה שְּׁאֵתָה לּוֹמֵד וְשׁוֹכַח, אֲלֵא תִלְמַד בְּכָל יוֹם מִחֻדָּשׁ, וּכְמֵאמָרָם ו"ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה צו, ה): מַה הַדְּגִים הִלְלוּ גְדֻלֵּין בְּמִים, פִּיּוֹן שְׂיִוְרְדַת טָפָה אַחַת מִלְּמַעְלָה, מְקַבְּלִין אוֹתָהּ בְּצַמְאֹן כְּמִי שֶׁלֹּא טָעְמוֹ טַעַם מִים מִימֵיהֶן, כִּף הֵם יִשְׂרָאֵל גְּדֻלֵּין בְּמִים — בַּתּוֹרָה, פִּיּוֹן שֶׁהֵם שׁוֹמְעִין דְּבַר חֻדָּשׁ מִן הַתּוֹרָה, הֵם מְקַבְּלִין אוֹתוֹ בְּצַמְאֹן, כְּמִי שֶׁלֹּא שָׁמַע דְּבָרֵי תּוֹרָה מִימֵיהֶן; כִּי כִף צְרִיכִין לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם בְּהַתְּחִדְשׁוֹת חֻדָּשָׁה, וְאֵל תִּשְׁבֵּר מִשׁוֹם דְּבַר, אֲלֵא הַרְגַּל אֵת עֲצֻמָּךְ בְּמִדַּת הַסְּבָלָנוֹת, וְתִתְחִיל עוֹד פַּעַם וְעוֹד פַּעַם וְעוֹד פַּעַם, וְתִתְחַזֵּר עַל הַפְּרָק שֶׁלָּךְ מֵאָה פְּעָמִים וְאַחַת. וּכְמֵאמָרָם ו"ל (חֲגִיגָה ט): אֵינּוּ דוֹמָה הַשׁוֹנֶה פְּרָקוֹ מֵאָה פְּעָמִים לַשׁוֹנֶה פְּרָקוֹ מֵאָה וְאַחַת, כִּי לְלִמּוּד הַתּוֹרָה צְרִיף סְבָלָנוֹת רַבָּה מְאֹד מְאֹד, אִף שְׁשׁוֹכַח מַה שְּׁלוֹמֵד צְרִיף לַעֲשׂוֹת בְּכָל פַּעַם הַתְּחִלָּה חֻדָּשָׁה וְלֹא לְהִסְתַּפֵּל בַּחֲזָרָה, וְכֵן אָסוּר לְהִסְתַּפֵּל, שְׂיֵשׁ כָּל-כִּף הַרְבֵּה לְלַמֵּד, וְלִשְׂאֵל — מְתִי אֲזַכֶּה לְלַמֵּד כָּל זֹאת, כִּי זוֹ דְרָכּוֹ שֶׁל הַשׁוֹטֵה, כְּמֵאמָרָם ו"ל (וַיִּקְרָא רַבָּה יט, ב): מִי שֶׁטָּפַשׁ אֹמֵר, מִי יָכוֹל לְלַמֵּד אֵת הַתּוֹרָה, כִּי אֲרַכֶּה מֵאַרְצֵךְ

דחיקת השעה

שטו

מדה? ! מי שפקח אומר, הריני שונה שתי הלכות היום, שתי הלכות למחר, עד שאני שונה את כל התורה כלה. וכן הטפש הזה אומר: מה אני מועיל ללמד תורה ולשכחה, ולמה לי להתנגע מאחר שאני שוכח? ! הפקח אומר: ולא שכר יגיעה הקדוש-ברוך-הוא נותן? ! ועל-כן צריכין בלמוד התורה הקדושה סבלנות גדולה מאד מאד לא להשבר אלא להמשיך ללמד בכל יום בעקשנות גדולה, ואף שאתה רואה שיש עוד כל-כף הרבה ללמד וכן אתה שוכח, אל תסתכל על זה, אהובי, בני היקר, ואז ייקא תזכה לכתרה של תורה, כי אי אפשר לזכות לכתרה של תורה בשום פנים ואופן, אלא על-ידי מדת הסבלנות — לחכות הרבה. וכן אמרו חכמינו הקדושים (במדבר רבה יב, יא): למה נמשלה תורה כתאנה? שהתאנה נלקטת מעט מעט, וכן התורה — היום לומד מעט ולמחר הרבה, לפי שאינה מתלמדת לא בשעה ולא בשעותים; ואז, אהובי, בני היקר, אם תקבל על עצמך סבלנות בלמוד התורה הקדושה, אז תצליח להיות בכל חלקי התורה הקדושה, והתורה תשמר עליך מכל רע; כי באמת אין לאדם בזה העולם רק התורה

הקדושה, כמאמרם ז"ל (קהלת רבה ו, יג): הואיל והבל הם ימיו של אדם וכצל הם, מה הנאה יש לו בחיים? אלא יתעסק בדברי תורה שכלם חיים, כי כל מי שלומד את התורה הקדושה, הקדוש-ברוך-הוא מכפר לו על כל עוונותיו, כי כשאדם חוטא על-ידי-זה מטמא את מחו ומחשבתו, ונעקר לגמרי מן העולם, לא-כן מי שזוכה ללמד את התורה הקדושה, אז פאלו הקריב כל הקרבנות כלם, כמאמרם ז"ל (מנחות קי.): כל העוסק בתורה, אינו צריך לא עולה ולא חטאת ולא מנחה ולא אשם, כי היא בעצמה הקרבנות שהביא; וכן אמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי, ראש השנה, פרק ד', הלכה ח'): כיון שקבלתם עליכם על תורה, מעלה אני עליכם פאלו לא חטאתם מימיכם; עמד וראה, אהובי, בני היקר, מהו למוד התורה הקדושה, ועל-כן עליך לדעת, אם אתה רוצה לקנות קנין של תורה, תתאזר במדת הסבלנות ואל תדחק את השעה, שלא תרצה לגמר ביום אחד, אלא בכל יום תלמד מעט ועוד מעט ועוד מעט, היום פרק ולמחר פרק ומחרתים עוד פרק, וכך במשך הזמן תזכה לסיים את הכל — היום הלכה ועוד הלכה,

דחיקת השָׁעָה

שיז

וּלְמַחֵר עוֹד הִלְכָה וְעוֹד הִלְכָה, וְכֵן יוֹם אַחַר יוֹם
תִּלְמַד הִלְכָה אַחַר הִלְכָה וּפָרַק אַחַר פָּרַק וְדָף אַחַר
דָּף, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכָּה לְסִיּוֹם אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה,
הָעֶקֶר לְהִתְאַזֵּר בְּסִבְלָנוֹת גְּדוּלָּה. וְכִמּוֹ-כֵן בְּעֵנִין
תִּפְלָה, שֶׁאָדָם צָרִיף לְהַרְגִיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר אֵלָיו
יְתִבְרֶךְ, אֲשֶׁר אֵין עוֹד טוֹב בְּזֶה הָעוֹלָם מִהַשִּׁיחָה
בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְהַדְּבוּר שֶׁהָאָדָם מְדַבֵּר עִמוֹ יְתִבְרֶךְ,
אֲךָ עַל זֶה צָרִיכִין סִבְלָנוֹת גְּדוּלָּה לֹא לְדַחֵק אֶת
הַשָּׁעָה, שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְכַרַח לְתֵן לִי תִכְף-
וּמָיִד מֵה שְׂאֲנֵי רוּצָה, אֲלֹא צָרִיכִין לְבֹא אֵלָיו
יְתִבְרֶךְ בְּרַחֲמִים וּבְתַחֲנוּנִים, לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן עַל
נַפְשׁוֹ, אִם יִתֵּן הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא — יִתֵּן, וְאִם לֹא
— לֹא, עָלָיו לְהִיּוֹת חֲזָק וְאֲמִיץ בְּעִבּוּדָה הַקְּדוּשָׁה
הַזֹּאת, שֶׁתִּמְיֵד צָרִיף לְבֹא וּלְדַבֵּר וּלְשִׁיחַ אֵלָיו יְתִבְרֶךְ,
וְאִפְלוֹ שְׂיִקַּח זְמַן אַחַר זְמַן, יָמִים אַחַר יָמִים, שְׁנָיִם
אַחַר שְׁנָיִם, אֵל יִסְתַּפֵּל עַל זֶה כָּלֵל, אֲלֹא יִתְאַזֵּר
בְּסִבְלָנוֹת, וְאִז אִם יִהְיֶה אָדָם חֲזָק בְּסִבְלָנוֹת גְּדוּלָּה,
וְלֹא יְדַחֵק אֶת הַשָּׁעָה — לֹא בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה
הַקְּדוּשָׁה וְלֹא בְּתִפְלָה, אִז דִּיקָא יִגִּיעַ אֶל מְדַרְגָּתוֹ.

וְעָלֶיךָ לְדַעַת, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, כִּי כָל

הצדיקים הגדולים במעלה נוראה ונפלאה מאד, שזכו אל מה שזכו, עד שזכו לסיים את כל התורה כלה, והתפללו בכל יום בדבקות אמת, שהיו דבוקים בתי החיים בו יתברך, לא זכו לזה אלא על-ידי תקף הסבלנות, שהתאזרו במדת הסבלנות; ולכן, אהובי, בני היקר, אם אתה רוצה לחזור בתשובה שלמה, ואם אתה רוצה לזכות לקנין התורה ולהכניס לשערי התפלה, עליך להתאזר במדת הסבלנות ולא לדחק את השעה, רק לחפות ולקוות ולצפות לישועתו יתברך, אשר בודאי יעזור לך, ומה שנתעכבה ישועתך, הן בלמוד התורה הקדושה והן בתפלה ובקשה, שעוברים זמנים הרבה מאד, עד שאתה קולט מה שאתה לומד ועד שנתקבלת תפלתך, עליך לדעת, שכל זה הוא מהנסיונות שהקדוש-ברוך-הוא מנסה את כל ברִיָּה, לראות אם רצונו וכסופו הוא באמת לשוב אליו יתברך. ולכן אל תהיה בטלן, אהובי, בני היקר, רק הרגל את עצמך במדת הסבלנות, ואל תדחק את השעה לא בלמוד התורה הקדושה — שהיום הזה אתה מכרח ללמד כל-כף הרבה, והן בתפלה אל תדחק את השעה — שהקדוש-ברוך-

דְּחִיקַת הַשָּׁעָה

שיט

הוא מְכַרַח לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנִי, אֵין דְּבַר כְּזֶה, זֶה רַק יָבִיא אוֹתְךָ לְיַדֵּי אַכְזָבוֹת גְּדוֹלוֹת, אַתָּה לֶךְ בְּסִבְלָנוֹת גְּדוֹלָה, וּבֵא תָבֵא וְתַחֲבִיא עֲצָמְךָ בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְתִלְמַד אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, אַף שָׁמַר לָךְ מְאֹד, מְצַד אֶחָד אַתָּה רוֹצֵה לְלַמַּד תּוֹרָה וְכָל-כֹּף קָשָׁה לָךְ, וּמְצַד שְׁנֵי אַתָּה מִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ וְלֹא נִשְׁמַעַת תְּפִלָּתְךָ, עִם כָּל זֹאת אֵל תֹּאמַר זֹאת, אֶהוּבִי, בְּנִי, אֶלָּא חֲזַק וְאַמֵץ מְאֹד מְאֹד בְּמִדַּת הַסִּבְלָנוֹת, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה בְּעֲצָמוֹ תִתְקַבֵּל תְּפִלָּתְךָ בְּרַחֲמִים וּבְתַחֲנוּנִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (סוֹטָה מ.ט.): כָּל תִּלְמִיד חָכֵם הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה מִתּוֹךְ הַדְּחַק תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת; כִּי דִיָּקָא כְּשֶׁעוֹבְרַת עָלָיו דְּחִקוֹת גְּדוֹלָה בְּפִרְנָסָתוֹ וְסוּבֵל עֲנִיּוֹת וְיִסוּרִים, וּמְרִים לוֹ הַחַיִּים מְאֹד מְאֹד, וְאֵינוֹ רוֹאֵה סוּף לְצָרוֹתָיו וְיִסוּרָיו וְסִבְלוֹתָיו, עִם כָּל זֹאת עוֹסֵק בַּתּוֹרָה מִתּוֹךְ הַדְּחַק, וְאֵינוֹ דוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה, אֶלָּא לוֹמַד מִיְדֵי יוֹם בְּיוֹמוֹ בְּעֵקֶשְׁנוֹת וּבְסִבְלָנוֹת אָמַת, עַל-יְדֵי זֶה דִיָּקָא סוּף כָּל סוּף תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ-הוּא שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּתוֹ, וְנִשְׁלַם רְצוֹנוֹ וְכִסּוּפּוֹ אֲשֶׁר רָצָה וְחָפֵץ; לְזֹאת אֶהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, רְאֵה לְהַחֲדִיר בְּעֲצָמְךָ דְּבַר זֶה, וְאֵז תִּצְלִיחַ דְּרַכְךָ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ.

.ו.

יגלה איך שאי אפשר לעבור את זה העולם בלי מידת הסבלנות, וזה עקר אריכות ימים ושלוח הנפש, ולהפוך — כל הצרות והיסורים באים לאדם מחמת אי סבלנות ודחיקת השעה.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, אשר את זה העולם אי אפשר לעבור בשלום ובנחת, אלא על-ידי שקונה לעצמו מידת הסבלנות, וסובל כל אשר בא עליו מבית ומבחוץ, מהשכנים, מהקרובים ומהרחוקים, כי בזה שסובלים ואין מגיבים כלל על העולות שעושים לו, ואדרבה מחכים בשקט ובסבלנות גדולה, ואין דוחקים את השעה לצאת ולריב ולקלל, ויקא על-ידי-זה מצליחים, כי על-פי-רב כשעוברת על בני-אדם איזו צרה, או מריבות ומחלוקת עם שכנים וקרובים וידידים, ודוחקים את השעה לצאת לריב עם, או תכף-ומיד ההבערה ללהב יצאה, ומהמחלוקת הקטנה נעשית מחלוקת גדולה, ונתעוררת קנאה ושאנה עמקה, שהיא כמו אש גדולה, אשר אי

אֶפְשָׁר כָּבֹד לְכַבּוֹתָהּ, וְכָל זֶה נִגְרָם עַל-יְדֵי דְחִיקַת
הַשָּׁעָה, שְׂדוּחִקִים אֶת הַשָּׁעָה לְנִצָּח וְלְהוֹכִיחַ אֶת
צִדְקוֹ; כִּי כָּל הַמַּחְלָקֹת וְהַקְּנָאוֹת וְהַשְּׂנְאוֹת הֵן
עַל-יְדֵי דְחִיקַת הַשָּׁעָה, שְׂדוּחִקִים אֶת הַשָּׁעָה הַיְנוּ
שֶׁמִּכְרַח לְהִיּוֹת כְּמוֹ שְׂאֲנֵי רוּצָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה אֲנִי
מוֹכִיחַ לְשַׁכְּנֵי וְלִקְרוֹבֵי וְלִידֵי וּמְרֹאֵה לָהֶם מִי אֲנִי,
וְאִז מִתְחִיל וּפּוֹחַ וּמַחְלֶקֶת, עַד שְׂגוֹרְמִים צְרוֹת
וְרַעוֹת רַבּוֹת לְשָׁנֵי הַצְּדָדִים. כִּי כְּמוֹ שְׂבוֹעֶרֶת אֵשׁ,
אִי אֶפְשָׁר לֹאמַר: עַד כָּאֵן תִּבְעֵר, כִּי תִכְףּ-וּמָיִד
כְּשִׁיּוֹצֵאת הָאֵשׁ, שׁוֹרְפֶת כָּל חֶלְקָהּ טוֹבָה, כְּמוֹ-כֵן
בְּמַחְלָקֹת אוֹ וּפּוֹחִים וּמְרִיבוֹת בֵּינוֹ לְבֵין שְׂכֵנָיו אוֹ
קְרוֹבָיו, אִי אֶפְשָׁר לֹאמַר: הַמַּחְלָקֹת וְהַמְרִיבָה תִּהְיֶה
קִטְנָה, אֲלֵא תִכְףּ-וּמָיִד שְׂמֵתְחִיל לְהִתְנַפֵּחַ וְלִחְלַק
וְלָרִיב, יוֹצֵאת מִזֶּה שְׂנֵאָה עֲמָקָה, עַד שְׂאִין יְכוּלִים
לְדַבֵּר אֶחָד עִם הַשָּׁנִי, וְהוֹרְסִים אֶחָד אֶת הַשָּׁנִי,
וְעַל-יְדֵי-זֶה גּוֹרְמִים לְעֲצָמָם אַחֲר־כֵּף צְרוֹת וְרַעוֹת
רַבּוֹת, וְכָל זֶה בָּא מִחֲמַת "דְּחִיקַת הַשָּׁעָה" וְחֹסֵר
סְבָלְנוּת, כִּי אִם הָיָה הָאָדָם סְבָלָן גְּדוֹל עַל כָּל מֵה
שְׂעוֹבֵר עָלָיו, וְהָיָה מְחַכָּה, וְלֹא הָיָה דוֹחֵק אֶת
הַשָּׁעָה, וְאִדְרָבָה הָיָה מְעֲלִים עֵין כְּאֵלוֹ אֵינוֹ רוֹאֵה
אֶת הָעוֹלָה שְׂחִבְרוּ עוֹשֶׂה לוֹ, וְהָיָה מִמְתִּין

בסבלנות גדולה, אזי לא היה אורף זמן רב עד אשר כל הצרה והרעה שחברו רצה לעשות לו, הייתה נופלת על ראש חברו; פי כשאדם מרגיל את עצמו במדה היקרה הזו של סבלנות — לחפות ולקנות ולא לצאת לריב עם זולתו, אזי היה מצליח הרבה יותר מאשר הולך עם "דיחיקת השפעה", לדחוק את השפעה שיהיה דיקא כמו שאני רוצה, ואז על-ידי-זה גורם לעצמו צרות ורעות רבות, וחברו רואה בו כל הפשלונות שלו; ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, לקבל על עצמך מהיום והלאה להרגיל את עצמך לילך בדרך של אהבה אחוה ורעות ושלוש, ותמיד תסתכל רק על הטוב שבכל דבר, ועל אף שגורמים לך רעות וצרות רבות מכל הצדדים, עם כל זאת עליך לדעת שגם שם אלו פו של עולם מסתתר, כי "בכל צרתם לו צר" (ישעיהו סג, ט) כביכול לו בעצמו צר, כי הוא יתברך מסתתר בכל הצרות והכל בחשבון צדק, כל צער ועגמת נפש שסובלים מאיזה שכן או מאיזה קרוב, הכל ממנו יתברך בהשגחה נוראה ונפלאה מאד, ועל-כן לא פדאי להפגס לאילו ופוחים או מחלקת או מריבות יהיה לו מה שיהיה, אפה ראה לדבק את

עֲצָמָךְ בּוֹ יִתְבַרֵךְ וְסוּף הַכְּבוֹד לָבֵא, שְׁתַּכְּלֵל בְּמֵלֵא
 כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְתֹאִיר עָלֶיךָ הַשְּׁגָחַתוֹ הַפְּרִטִי
 פְּרֻטִית, וְאַפְלוּ כָּל אֱלוֹ הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִין, הַמְרִירוֹת,
 הַדְּחִקוֹת וְהַעֲנִיּוֹת, הַהֶרֶג וְהַרְצַח שְׁעוֹבְרִים עַל
 כְּלָלִיּוֹת יִשְׂרָאֵל, רַחֲמָנָא לִישְׁזַבֵּן, צְרִיכִין לְדַעַת
 גַּם-כֵּן שְׂאִינָם יוֹדְעִים כָּלֵל מָה וְלָמָּה וְאִימַת, לֹא
 כָּל דָּבָר יְכוּלִים לְהַבִּין בְּשִׁכְלֵי הָאֲנוּשִׁי, לָמָּה קָרָה
 דָּבָר זֶה, וְאִיךָ קָרָה דָּבָר זֶה, וּבְשִׁבִיל מָה קָרָה דָּבָר
 זֶה, כִּי כָּל אֱלוֹ הַקְּשִׁיּוֹת הֵן בְּכָלֵל "דְּחִיקַת הַשְּׁעָה"
 וְאִי סְבָלְנוֹת, כִּי הַמְּאֲמִין הָאֲמֵתִי שְׂמֵאֲמִין בּוֹ
 יִתְבַרֵךְ, וּמְסַלֵּק דַּעַתוֹ וְחֻכְמָתוֹ לְגַמְרִי, וְיֹודֵעַ וְעַד
 אֲשֶׁר הַכֹּל לְכָל אֱלֻקוֹת גָּמוֹר הוּא, וְאִין בְּלַעְדָּיו
 יִתְבַרֵךְ כָּלֵל, וְהוּא יִתְבַרֵךְ מְסַתְתֵּר בְּכָל צָרָה וּבְכָל
 הֶרֶג וְטַבַּח, וְעֲנִיּוֹת וְדְחִקוֹת, וְהַכֹּל בְּחֻשְׁבוֹן צֶדֶק
 כְּפִי רְזִי הַגְּלֻגּוּלִים וְשִׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת, אֲשֶׁר דָּבָר זֶה
 נֶעְלָם וְנִסְתָּר וְנִתְכַּפֶּסֶה מֵעֵין כֹּל, כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ זֹאת,
 אִזִּי לֹא הִיָּה שׂוֹאֵל שׁוּם קְשִׁיּוֹת וּסְפִקוֹת כָּלֵל עָלָיו
 יִתְבַרֵךְ, אֲשֶׁר בָּא בְּדַרְךְ כָּלֵל מִ"דְּחִיקַת הַשְּׁעָה", כִּי
 כָּל קְשִׁיָּה שְׂמַקְשִׁים וְשׂוֹאֵלִים עָלָיו יִתְבַרֵךְ הִיא
 מִחֻמַּת "דְּחִיקַת הַשְּׁעָה", שְׁרוּצִים לְדַעַת תַּכְף-וּמְיָד
 הַנְּהַגוּתוֹ יִתְבַרֵךְ, וְאִין רוּצִים לְחַפּוֹת וּלְקוּוֹת עַד

עַת בֹּא דְבָרוּ, שְׂיִתְגַּלֶּה לְעֵין כָּל, שׁ"צִדִּיק הַיּוֹי"ה
 בְּכָל דְּרָכָיו וְחִסִּיד בְּכָל מַעֲשָׂיו" (תהלים קמה, יז),
 וְהַצּוֹר תָּמִים פָּעָלוּ כִּי כָּל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט, אֵל
 אֱמוּנָה וְאֵין עֹל צִדִּיק וַיֵּשֶׁר הוּא" (דְּבָרִים לב, ד);
 וְכִפִּי שְׂאָדָם מְסַלֵּק חֲכָמָתוֹ וּבִינָתוֹ וְדַעְתּוֹ לְגַמְרֵי, כֵּן
 הוּא זוֹכֶה לְמִדַּת הַסְּבָלָנוּת, כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ אֶל
 מִדַּת הַסְּבָלָנוּת, אֲלֵא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת
 בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, שְׂאֵז כָּבֵר אֵין קָשָׁה לוֹ שׁוֹם דְּבָר, וְלֹא
 אֲכַפֶּת לוֹ שׁוֹם דְּבָר, וְהוּא יוֹדֵעַ שְׁכָּל מַה שֶּׁהוּא
 יִתְבַּרֵּךְ עוֹשֶׂה, הַכֹּל בִּיֵּשֶׁר וּבִצְדָק, וּמַחֲשֵׁב בְּחֻשְׁבוֹן
 נִפְלָא, וְאֵז זוֹכֶה דִּיקָא לְהַגִּיעַ אֶל מְדַרְגּוֹת גְּבוּהוֹת
 בְּהַשְׁגוֹת אֱלֻקוֹת; כִּי כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִין, הַיְרִידוֹת
 וְהַנְּפִילוֹת שְׂאָדָם גּוֹרֵם לְעֲצָמוֹ, הֵן עַל-יְדֵי "דְּחִיקַת
 הַשְּׁעָה", שְׂרוּצָה לְהַבִּין תְּכַף-וּמִיד בְּדַעְתּוֹ כָּל דְּבָר,
 וְעַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא נוֹפֵל אַחֲר־כֵּן בְּקִשְׁיוֹת, בְּסַפְקוֹת
 וּבְבִלְבוּלִים עָלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְנִתְעַקֵּם לָבָבוּ מִמְּנוֹ
 יִתְבַּרֵּךְ, וְנִכְנָסוֹת בּוֹ קִשְׁיוֹת וּסְפָקוֹת גְּדוּלוֹת, עַד
 שְׂבֵא לְיְדֵי כְּפִירָה גְּמוּרָה, רַחֲמָנָא לִישְׁזַבֵּן, וְכָל זֶה
 עַל-יְדֵי "דְּחִיקַת הַשְּׁעָה", שְׂרָצָה לְהַבִּין תְּכַף-וּמִיד
 הַנְּהַגוּתָיו יִתְבַּרֵּךְ וְלֹא הִיָּתָה לוֹ סְבָלָנוּת לְחַפּוֹת עַד
 שְׂיַבִּין שְׂיֵשׁ בְּכָל פְּרָט וּפְרָט יְדוֹ וְהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבַּרֵּךְ,

וְזֶה כָּלֵל הַיְסוּרִין וְהַמְרִירוֹת שְׁעוֹבְרִים עַל בְּנֵי-אָדָם
בְּזֶה הָעוֹלָם, שְׁסוֹבְלִים מִהַשְּׂכָנִים מִהַקְּרוֹבִים
וּמִהַרְחוֹקִים, מִבֵּית וּמִבְּחוּץ — הַכֹּל לְכֹל, מִפְּנֵי
שֶׁקָּשָׁה לְקַבֵּל יְדִיעוֹת אֱלֹהִי, וְלִדְעַת שֶׁהוּא יִתְבַּרֵּךְ
צוֹפֶה וּמַבִּיט וּמַשְׁגִּיחַ עַל הַבְּרִיּוֹת בְּחֻשְׁבוֹן צְדָק,
וּמִנְהִיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּהַשְׁגָּחָה נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד,
וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינּוּ נַעֲשֶׂה מִעֲצָמוֹ, אֲלָא
בְּרִצּוֹנוֹ יִתְבַּרֵּךְ הַפְּשוּט, וַיִּמָּה שְׂאִין מְבִינִים כָּל דָּבָר
בְּפִרְטֵי פְּרִטְיוֹת — לָמָּה אֱלֹהֵי הַרְשָׁעִים וְקִלֵּי הָעוֹלָם
הַגּוֹיִים וְהַרוֹצְחִים, שֶׁהָרְגוּ וְרָצְחוּ וְטָבְחוּ אֶת יִשְׂרָאֵל
וְשָׁפְכוּ דָמָם כַּמַּיִם, אֵינָם מְקַבְּלִים אֶת עֲנָשָׁם
תַּכְּף-וּמָיֵד כְּמוֹ שֶׁרְאוּי לָהֶם, כָּל זֶה הוּא מִצַּד
"דְּחִיקַת הַשָּׁעָה", שְׂאִי אֶפְשָׁר לְדַחֵק אֶת הַשָּׁעָה,
לְהִבִּין תַּכְּף-וּמָיֵד בְּזֶה הָעוֹלָם לָמָּה וַיִּמֵּי וַיִּאֲיַמַּת,
אֲלָא צָרִיף לְבַטֵּל אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי אֱלֹהֵי יִתְבַּרֵּךְ,
וְלִידַע שְׂאִי אֶפְשָׁר לְהִבִּין כָּלֵל בְּזֶה הָעוֹלָם דְּבָרִים
כְּאֵלוֹ שֶׁהֵם הַפּוֹף הַטָּבַע וְהַיִּשָּׁר וְהַהֲגִיּוֹן, שֶׁהָרָשָׁע
וְהַרוֹצֵחַ עוֹד מְצָלִיחַ, וּכְשֶׁמְכַנְיָסִים אֶת עֲצָמָם
בְּאַמוּנָה פְּשוּטָה בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, לִידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהוֹדֵעַ,
אֲשֶׁר אֵין יוֹדְעִים כָּלֵל, אֲזוּ הֵיכָא יְכוּלִים לַעֲבֹר אֶת
זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם, וְזוֹכִים לְהַגִּיעַ לְסִבְלָנוֹת עֲמָקָה,

שְׁקִשׁוּרָה וְאַחֲוִידָה עִם הָאֲמוּנָה הַקְדוּשָׁה, וְאִין לוֹ שׁוּם קִשְׁיֹת וּסְפָקוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ כָּלֹל וּכְלָל — שֶׁהֵם דְּחִיקַת הַשָּׁעָה, וְדִיקָא זֶה נִקְרָאת גְּאֵלָה, שְׁנִגְאָל מִכָּל צְרוּתָיו, וְיוֹצֵא מִגְּלוֹת וּמְצַמְצוּם לְהִרְחָבָה, וְלִגְאֵל אֶת נַפְשׁוֹ מִן הַמַּצַּר, וְזוֹכֵה לְגִדְלוֹת הַמַּחֲיִין; אֲשֶׁרִי מִי שְׁזוֹכֵה לְהַכְנִיס בְּעַצְמוֹ יְדִיעוֹת אֱלוֹ, וְאִז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים. וּבְזֶה תְלוּיָה הַצְּלַחַת הָאָדָם — בֵּין בְּגִשְׁמִי וּבֵין בְּרוּחָנִי, כִּי תִכְף־וּמִיד כְּשֶׁאָדָם סִבְלָן עַל כָּל אֲשֶׁר עוֹבֵר עָלָיו בְּרוּחָנִי וּבְגִשְׁמִי, מִהַשְׁכָּנִים, מִהַקְרוּבִים וּמִהַרְחוּקִים וּמִמְנוֹ בְּעַצְמוֹ, וְאִינוֹ שׁוֹאֵל שׁוּם קִשְׁיֹת כָּלֹל, וְאִף שֶׁהוּא הַפּוֹף הַשְּׁכָל, שֶׁדָּבָר זֶה יְכוּל לְשַׁבֵּר אוֹתוֹ לְגַמְרִי, עִם כָּל זֹאת הוּא מוֹסֵר אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרִי אֱלָיו יִתְבָּרַךְ, זֶה נִקְרָאת סִבְלָנוּת, הַפּוֹף "דְּחִיקַת הַשָּׁעָה", כִּי אִם הָאָדָם רוֹצֵה לְהִבִּין דְּבָרִים שֶׁהֵם לְמַעְלָה מִשְׁכָּלוֹ וְחִכְמָתוֹ, זֶה נִקְרָא "דְּחִיקַת הַשָּׁעָה", שֶׁדוּחַק אֶת עַצְמוֹ דִּיקָא לְהִבִּין דְּבָרִים שֶׁלְמַעְלָה מִשְׁכָּלוֹ וְהַבְנָתוֹ, וְדָבָר זֶה עָקְרוֹ אַחֲר־כֶּף מִשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, וְסוּבֵל מֵהַשְּׁסוּבֵל; וְלִכֵּן הָעֵקֶר לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרִי אֱלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלֹא יִשְׁאֵל שׁוּם קִשְׁיֹת וּסְפָקוֹת אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, וְכֹל שֶׁכֵּן שְׁלֵא

תְּהִיָּה לוֹ עֵקְמוּמִיּוֹת עָלָיו יִתְבַּרְךָ — לָמָּה עוֹבֵר
עָלָיו בְּחַיִּים דְּבַר זֶה, וְלָמָּה עוֹבְרוֹת עָלָיו כָּל-כָּף
הַרְבֵּה צְרוּת, וְדִיקָא אֲזוּ יִצְלִיחַ מְאֹד מְאֹד, וְזֶה תְּלוּי
בְּאַמוּנָה עֲמֻקָּה "עֲמֻק עֲמֻק מִי יִמְצְאוּנוּ", שְׁמִסְלֵק
אֶת דַּעְתּוֹ וְחֲכָמְתּוֹ וּבִינְתּוֹ לְגַמְרֵי לְגַמְרֵי, עַד שִׁיּוֹדַע
שְׂאִין לוֹ שׁוֹם דַּעַת, וְאֲזוּ דִיקָא יִצְלִיחַ בֵּין בְּגִשְׁמֵי
וּבֵין בְּרוּחָנִי, כִּי כָּל מָה שֶׁרַק יַעֲשֶׂה יִהְיֶה בְּהַצְלָחָה
גְּדוּלָּה; כִּי תִכְרֶה-וּמְיָד כְּשֶׂאִין הָאָדָם דּוּחַק אֶת
הַשְּׁעָה בְּשׁוֹם דְּבַר, הֵן נֶגְדַ שְׁכֵנִיו וְקָרוֹבָיו וְהֵן נֶגְדַ
עֲצָמוֹ וְהֵן נֶגְדוֹ יִתְבַּרְךָ, דִיקָא אֲזוּ יִצְלִיחַ מְאֹד מְאֹד,
כִּי הַכֹּל תְּלוּי כְּפִי מִדַּת הַסְּבָלָנוּת וְלֹא לְדַחַק אֶת
הַשְּׁעָה, וְאִין לָךְ עוֹד טוֹב בְּחַיִּים כְּמוֹ הַמְּדָה הַיְקָרָה
הַזֶּה שֶׁל סְבָלָנוּת, לְשִׁמּוֹר אֶת עֲצָמוֹ מִלְּדַחַק אֶת
הַשְּׁעָה, שֶׁמְכָרַח לְהִיּוֹת כְּמוֹ שְׂאֲנֵי רוּצָה, וְאֲנֵי
מְכָרַח לְהִבִּין כָּל דְּבַר. וְתַחֲקַק, אֶהוּבֵי, בְּנֵי הַיְקָר,
יְדִיעוֹת אֵלוֹ הֵיטֵב בְּלִבָּךְ, וְאֲזוּ דִיקָא תִצְלִיחַ לַעֲבוֹר
אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם. וְאִם תִּקְבֹּל אֶת דְּבָרֵי אֱלֹהֵי
בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת, אֲזוּ דִיקָא סוּף סוּף תִּזְכֶּה
לְהַגִּיעַ לְמַדְרָגוֹת גְּבוּהוֹת בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ,
וְתִזְכֶּה שְׂאִיר עָלֶיךָ מֶלֶךְ הַכְּבוֹד בְּעֲצָמוֹ בְּהָאָרֶה
נוֹרָאָה וְנִפְלְאוּת עַד מְאֹד, וְיִאִיר עָלֶיךָ אוֹר וְזִיו

וְחַיִּוֹת וּדְבָקוֹת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ כְּשֶׁמֶשׁ הַמְּאִירָה
 בַּצְּהָרִים, כִּי תָמִיד יִהְיֶה לָּךְ רַק אֹר, וְהַמְחִין שְׁלֶךְ
 יֵאִירוּ עַד מָאֵד, וְתָמִיד תִּזְכֶּה לְיִשׁוּב הַדַּעַת אֲמַתִּי,
 מֵאַחַר שְׁמֵאִיר לָךְ אֹרֹךְ יִתְבָּרַךְ; כִּי עֵקֶר הַיִּשׁוּב
 הַדַּעַת שֶׁל הָאָדָם הוּא דִּיקָא עַל-יַדֵי אֲמוּנָה עֲמֻקָּה,
 עֲמֻק עֲמֻק מִי יִמְצְאוּנוּ, שְׁמֵסִילֵק דַּעַתוֹ וְחֻכְמָתוֹ
 וּבִינָתוֹ לְגַמְרֵי, וְאֵינּוּ שׁוֹאֵל שׁוֹם קְשִׁיוֹת וּסְפָקוֹת
 עָלָיו יִתְבָּרַךְ, אֶלָּא מוֹצֵא אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ
 יִתְבָּרַךְ בְּכָל פֶּרֶט וּפְרֵט בְּחַיָּיו, כִּי הוּא חַי רַק עִמּוֹ
 יִתְבָּרַךְ, מֵאַחַר שְׁיֹדֵעַ וְעַד שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְנַהִיגוֹ
 בְּדַרְךְ הַשְּׂגָחָה נוֹרְאָה וְנִפְלְאָה עַד מָאֵד, שְׂאֵז הוּא
 סִבְלָן גָּדוֹל וְאֵינּוּ דוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה.

.ז.

יִגְלֶה אִיךָ שֶׁתְּכַלִּית הַחַיִּים הַיָּא רַק לְהִיּוֹת דְּבוּק בּוֹ
 יִתְבָּרַךְ, וְאֵי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ אֶל זֶה רַק עַל-יַדֵי מַדַּת
 הַסִּבְלָנוֹת וְלֹא לְדַחֵק אֶת הַשָּׁעָה.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַּע, אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם
 עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵה שְׁעוֹבֵר — קִטְנוֹת
 וְחִלְשׁוֹת הַדַּעַת וְעֲגָמַת נַפְשׁ בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, וְאֵי

דְּחִיקַת הַשָּׁעָה

שכט

אֶפְשָׁר לְעֵבֵר אֶת זֶה הָעוֹלָם, אֲלֵא עַל-יְדֵי מִדַּת
הַסְּבָלָנוֹת וְלֹא לְדַחֵק אֶת הַשָּׁעָה; כִּי בְּאֵמַת כְּשֶׁאָדָם
זוֹכֵה לְהִיּוֹת סְבָלָן עַל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, אָזִי הוּא
מְרַגֵּשׁ כָּל מִינֵי עֲרֻבוֹת וְנֹעִימוֹת וַיְדִידוֹת וְזִיו וְחִיּוֹת
בְּחַיָּיו, אִף הָאָדָם מְצַד הַטָּבֵעַ שְׁלוֹ מְאֹד מִתְרַגֵּשׁ
מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, וְכִף גִּכְנֹס בְּכַעַס וּבְרָצִיחָה
וּבְעֲצָבָנוֹת, עַד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְאֹבֵד אֶת שְׁנֵי
הָעוֹלָמוֹת, וּבְשִׁבִיל זֶה עוֹבֵר עַל הָאָדָם מַה שֶּׁעוֹבֵר
— כָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמְרִירוֹת, עַד שֶׁנֶּעְתָּק
לְגַמְרֵי מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ. וְלִכֵּן עָקֵר הַתְּכָלִית הוּא רַק
מִדַּת הַסְּבָלָנוֹת וְלֹא לְדַחֵק אֶת הַשָּׁעָה, כִּי בְּזֶה
שֶׁאָדָם הוּא סְבָלָן עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר, וְאִינוּ דוֹחֵק
אֶת הַשָּׁעָה, וּמְחַכֶּה וּמְקַוֶּה עַד שֶׁיָּבֹא יוֹם יְשׁוּעָתוֹ,
הוּא דִּיקָא יִזְכֶּה לְהַגִּיעַ אֶל אֹר נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד,
וְיֵאִיר עָלָיו אֹרֻוֹ יִתְבַּרֵךְ כְּשֶׁמֶשׁ בְּצִהָרִים. כִּי אִי
אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג שׁוּם הַשְּׂגָה בְּהַשְּׂגוֹת אֱלֻקוֹת, אֲלֵא
עַל-יְדֵי מִדַּת הַסְּבָלָנוֹת, וְלֹא לְדַחֵק אֶת הַשָּׁעָה, כִּי
”דְּחִיקַת הַשָּׁעָה” מְאֹבֵדַת אֶת הָאָדָם מִשְׁנֵי עוֹלָמוֹת,
אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה מְאֹבֵדִים, כִּי בְּדַרְךְ כָּלֵל כָּל אִי
הַצְּלָחָתוֹ שֶׁל הָאָדָם בָּאָה מִחֲמַת שְׁדוּחֵק אֶת הַשָּׁעָה,
וְרוּצָה לְהַשִּׁיג אֶת עֲנִינּוֹ דִּיקָא בַּיּוֹם הַזֶּה וּבַשָּׁעָה

הזאת וּבְרָגַע זֶה, וּלְמַעֲשֵׂה אֵין זֶה הוֹלֵךְ כָּךְ, כִּי צָרִיךְ לְחַכּוֹת הַרְבֵּה, וּכְכֹל שְׂמַחֲכָה יוֹתֵר וַיֵּשׁ לוֹ סְבָלָנוֹת, אַזִּי הוּא מְשִׁיג אֶת רְצוֹנוֹ. וְכַמוֹכֵן בְּרוּחָנִיּוֹת — אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִס אֶל הַקְּדוּשָׁה אֲלֵא עַל-יְדֵי מִדַּת הַסְּבָלָנוֹת וְלֹא לְדַחֵק אֶת הַשָּׁעָה, כִּי עַד שֶׁנִּכְנָס אֶל הַקְּדוּשָׁה אֲוֵרָךְ זְמַן רַב. וְעַל-כֵּן רָאָה, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקָּר, לֹא לְדַחֵק אֶת הַשָּׁעָה, וְתַרְגִּיל אֶת עֲצָמְךָ בְּמִדַּת הַסְּבָלָנוֹת, לְסַבֵּל כָּל הַבָּא עֲלֶיךָ — הֵן מַעֲצָמְךָ וְהֵן מְאַחֲרִים, הָעֵקֶר הוּא סְבָלָנוֹת וְלֹא לְדַחֵק אֶת הַשָּׁעָה, מַעֲצָמְךָ — אֵף שְׂאֵתָה רוֹצֵה לְצֵאת מִן הַתְּאוּוֹת וְהַמַּדּוֹת הַרְעוֹת שְׁלֵךְ, וְאֵתָה רוֹצֵה לְזַכּוֹת לְהַפְלִיל בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, עֲלֶיךָ לְהִתְחַזֵּק בְּמִדַּת הַסְּבָלָנוֹת וְלֹא לְדַחֵק אֶת הַשָּׁעָה, וְאַפְלוֹ שְׁבִין כָּךְ וּבִין כָּךְ אֵתָה נוֹפֵל יוֹתֵר וַיֹּתֵר, וְאֵתָה מְתַלְכֶלֶךְ כְּפִי שְׂאֵתָה מְתַלְכֶלֶךְ בְּחֻטָּאִים וְעוֹוֹנוֹת, וּמָאֵד מָאֵד כּוֹאֵב לָךְ "מַה יִּהְיֶה עִמָּדִי, הֲלֹא רְצוֹנִי וְכִסּוּפִי וְחֻשְׁקִי כָּל-כָּךְ לְרוּץ וּלְבָרַח אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְבִסוּף אֲנִי שָׁב בְּחֻזְרָה, וְחוֹזֵר לְרַע שְׁהִיִּתִי בּוֹ", עִם כָּל זֹאת אִם תִּתְאַזֵּר בְּמִדַּת הַסְּבָלָנוֹת, וְלֹא תִשָּׁבֵר מְשׁוּם דְּבַר שְׂבָעוּלָם, אִזְ תִּצְלִיחַ דְּרַכְךָ. וְכַמוֹכֵן הוּא עִם אֲחֵרִים — כְּשֵׁאֵתָה

רוֹאֵה שְׂאֲחָרִים יוֹצְאִים נְגִדָּה, אֵל תִּפְחַד מֵהֶם, אֲלֵא
 תִּתְאַזֵּר בְּמִדַּת הַסְּבָלָנוֹת וְאֵל תִּדְחֹק אֶת הַשְּׁעָה,
 וְתִהְיֶה עֶקְשָׁן בְּזֶה שְׂאֲתָה צָרִיךְ לְהוֹצִיא מִהַכַּח אֶל
 הַפֶּעַל אֶת עֲנִינֶיךָ, וְאִף שְׁבִין כָּךְ וּבֵין כָּךְ מֵר וּמְרוֹר
 לָךְ מְאֹד מְאֹד, וְאִינְךָ יוֹדֵעַ לְשִׁית עֵצָה לְעֲצֻמָּךְ, עִם
 כָּל זֹאת אִם תִּהְיֶה חֲזָק וְאַמִּיץ בְּעִבּוּדָה הַקְּדוּשָׁה
 הַזֹּאת שֶׁל סְבָלָנוֹת וְלֹא לְדְחֹק אֶת הַשְּׁעָה, אֲזִי תִצְלִיחַ
 בְּיוֹתֵר, כִּי זֹהִי הָעֵצָה לְעִבּוֹר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם,
 וְזֹהִי הָעֵצָה אִיךָ לְהִגִּיעַ אֶל הַתְּכִלִּית שְׁבִשְׁבִילָהּ
 נִבְרָא הָאָדָם, וְהִיא הַדְּבָקוֹת — לְהִיּוֹת דְּבוּק בְּחַי
 הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרֵךְ; אֲשֶׁרֵי מִי שְׂזוּכָה לְהִגִּיעַ אֶל זֶה,
 וְאֲזִי טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

ח.

עַל-יְרֵי סְבָלָנוֹת וְאִי דְּחִיקַת הַשְּׁעָה יְכוּלִין לְהִגָּאֵל
 גְּאֻלַּת עוֹלָם וְלְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ אֹר וְזִיו וְחַיּוֹת
 וּדְבִיקוֹת הַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אִם אַתָּה רוֹצֵה
 לְזַכּוֹת לְגֵאֵל אֶת נַפְשְׁךָ מִגְּלוּתְךָ וּמִהַחֲשֵׁךְ שֶׁנִּפְלְטָה
 אֵלָיו, וְנִתְלַכְּלַכְתָּ בְּעוֹנוֹת וְחַטָּאִים וּפְשָׁעִים, עֲלֶיךָ

לדעת, שאי אפשר בשום פנים ואפן להגאל גאלת עולם ולהמשיך על עצמך אור, זיו וחיות ודבקות הבורא יתברך שמו, אלא על-ידי מדת הסבלנות ולא לדחוק את השעה, כי אורך זמן רב, עד שזוכה לצאת מן הרע והחשך שנלכד בו, כי סוף כל סוף עברו עליך ימים ושנים שבאת לידי עברות חמורות, וכל-כך נכנסת במחשבות ובהרהורים רעים, עד שאינך יכול להנתק מהם, וכן הרגלת את עצמך לטמא את עיניך, רחמנא לישזבן, להסתכל בכל מיני תועבות רעות ומגנות, וכן תמיד הלכת לשמע לשון-הרע ורכילות ונבול פה, והיית בכעס וברציחה, ונבלת את פיה ודברת כל העולה על רוחך בקללות ובנבול פה, ברכילות ובלשון-הרע, עד שעכשו אתה רוצה להתהפך ולהיות מההפוך אל ההפוך, ואתה רוצה לגאל את נפשך, ולזכות לדבק את עצמך באין סוף ברוך הוא, לצאת מתכלית ההפוך אל ההפוך, עליך לדעת כי לוקח הרבה זמן, וצריך להיות סבלן גדול ולא לדחוק את השעה כלל, ואז על-ידי שתתאזר במדת הסבלנות ולא תדחוק את השעה, אלא תדע שלוקח הרבה זמן, ובין כך תרגיל את עצמך לדבר אליו יתברך,

וּתְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבַרֵךְ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבַבְךָ,
 וּתְבַקֵּשׁ וְתִתְחַנֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבַרֵךְ, שְׂיַחֲוִס וַיִּרְחַם עָלֶיךָ,
 דִּיקָא עַל-יְדֵי-זֶה סוּף כָּל סוּף תִּזְכֶּה לְצֵאת מֵהַחַשְׁךָ
 וְהַתְרַדְמָה שְׁנִפְלֶת אֲלֵיהֶם, וְתִזְכֶּה לְהַכְלִיל בְּאֵין סוּף
 בְּרוּךְ הוּא. אַךְ עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי עַד שְׂזוּכָה לְתַקֵּן אֶת
 עֲצָמוֹ, עוֹבְרֶת עַל הָאָדָם הַרְבֵּה מְרִירוֹת וְצָרוֹת
 וַיְסוּרִין, וְכַמְעַט שְׁמַתִּיאֵשׁ מִחַיָּיו; וְעַל-כֵּן רְאֵה,
 אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, לְדַעַת אֶת כָּל זֹאת, כִּי זֶה צָרִיךְ
 לְקַחַת הַרְבֵּה זְמַן, וּכְפִי שְׁתַּמְשִׁיךְ עַל עֲצָמְךָ מִדַּת
 הַסְּבָלָנוֹת, כֵּן תִּזְכֶּה לְהַגִּיעַ אֶל עֲנֻנְיֶיךָ, הֵינּוּ לְגֵאל
 אֶת נַפְשְׁךָ מִן הַשָּׂאוֹל תַּחֲתִית וּמִתַּחֲתָיו שְׁנִפְלֶת
 אֲלֵיהֶם. וּבְאֵמַת בְּזֶה תְּלוּי סוּד הַגְּאֵלָה, גְּאֵלָה
 פְּרֻטִית, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (תְּהֵלִים סט, יט): "קָרְבָה אֶל
 נַפְשִׁי גְּאֵלָה", כְּמוֹ שֵׁשׁ גְּאֵלָה בְּכָל־לֵוִית, שְׂאֵי
 אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ אֲלֵיהָ, כִּי אִם עַל-יְדֵי סְבָלָנוֹת, וְאָסוּר
 לְדַחֵק אֶת הַשָּׁעָה, וְאֲדַרְבָּה אִם הָאָדָם דוֹחֵק אֶת
 הַשָּׁעָה, הַשָּׁעָה דוֹחֵקתּוֹ, וַיִּקְבֵּל עוֹד עֹנֵשׁ, כִּי אָסוּר
 לְדַחֵק אֶת הַשָּׁעָה לְגֵאל אֶת עֲצָמוֹ בְּלֵי רְצוֹן
 הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאֲשֶׁר עַל זֶה הַשְּׂבִיעַ הַקְּדוּשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא, שְׁלֵא לְדַחֵק אֶת הַקֶּץ (עֵין פְּתוּבוֹת דָּף קי.),
 כְּמוֹ-כֵן הוּא אֶצֶל הָאָדָם בְּעֲצָמוֹ, כְּשֶׁרוֹצֶה לְגֵאל אֶת

נִפְשׁוּ מִן הַשְּׂאוֹל תַּחֲתִית וּמִתַּחֲתִיו, עָלְיוּ לְהִתְאַזֵּר
בְּמִדַּת הַסְּבָלָנוֹת וְלֹא לְדַחֵק אֶת הַשָּׁעָה, וְלִידַע
שְׁלוֹקֵחַ הַרְבֵּה זְמַן, עַד שְׂזוּכִים לְצֵאת מִהָרַע
וְהַחֲשֵׁף שְׁנֵפֶל אֲלֵיהֶם, וּבֵין כֹּף עָלְיוּ לִידַע, אֲשֶׁר
הוּא צָרִיף לְשׁוֹב בְּכֹל יוֹם בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה
וְלְהִתְוֹדוֹת לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְלְהִתְחַרֵּט עַל מַעֲשָׂיו,
וְלִטְהַר וְלִקְדֹשׁ אֶת מַחַ מַחֲשַׁבְתּוֹ, לְהִתְחַיֵּל לְחֹשֵׁב
מַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת, מַחֲשָׁבוֹת טְהוֹרוֹת, מַחֲשָׁבוֹת
טוֹבוֹת, וְכֵן לְהַרְגִיל אֶת עַצְמוֹ לְהִסְתַּפֵּל רַק עַל
הַחַיּוֹת אֱלֹקוֹת שְׂיֵשׁ בְּכֹל דְּבַר, וְלִשְׁמַע רַק אֶת הַקּוֹל
הַפְּנִימִי שְׂיֵשׁ בְּכֹל דְּבַר, וְלִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִכַּעַס
וּמִקְפִּידוֹת, וְלֹא יִהְיֶה אֲכַפֵּת לוֹ שׁוֹם דְּבַר שְׁבַעוּלָם,
וְכֵן יִשְׁמֹר אֶת דְּבוּרוֹ, שְׂיִדְבַר רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ,
וְעַל-יְדֵי-זֶה אִם יִרְגִיל אֶת עַצְמוֹ לִילֵךְ בְּדַרְךְ זֶה מִדֵּי
יוֹם בְּיוֹמוֹ בְּעֵקֶשְׁנוֹת גְּדוּלָה, וְלֹא יִדַּחֵק אֶת הַשָּׁעָה,
אֲזַי דִּיקָא יִגִּיעַ אֶל עֲנִינּוֹ; אֲשֶׁרִי מִי שְׂזוּכָה לְחִזֵּק
וְלֵאמֹן אֶת עַצְמוֹ בְּעִבּוּדָה הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת שֶׁל
סְבָלָנוֹת וְלֹא לְדַחֵק אֶת הַשָּׁעָה, שְׂאֲזַי דִּיקָא יִזְכָּה
לְגָאֵל אֶת נִפְשׁוֹ מִשְׂאוֹל תַּחֲתִית וּמִתַּחֲתִיו. וְעַלֶּיךָ
לְדַעַת כִּי כָּל בְּעָלֵי הַתְּשׁוּבָה שְׂרוּצִים לְזִכּוֹת
לְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, מִי שֶׁהִצְלִיחַ, הוּא רַק מִי שֶׁהִלֵּךְ

בְּדֶרֶךְ זוֹ, שֶׁהִתְאַזֵּר בְּמִדַּת הַסְּבָלָנוֹת וְלֹא דָחַק אֶת
הַשָּׁעָה, כִּי בְּהִכָּרַח עוֹד הַפַּעַם לִפְלֵי בִשְׂאוֹל תַּחֲתִית
וּמִתַּחֲתָיו, כִּי מִן הַשָּׁמַיִם מְנַסִּים אֶת הָאָדָם אִם
בְּיָנְתוֹ הִיא בְּאַמֶּת, וְעַל-כֵּן בַּשָּׁעָה שְׂאָדָם מִתְּלֵב
וְרוֹצֵה לְצֵאת מִן הַחֹשֶׁךְ וְהַבּוֹר שְׁנֹלְכָד בּוֹ, אִזּוֹ
מִחֲזִירִים אוֹתוֹ בַּחֲזָרָה, וְאִם אֶף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ שָׁם
לֵב לְכָל זֶה, אֲלֵא רַץ וּבָא אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, דִּיקָא
עַל-יְדֵי-זֶה מְצָלִיחַ, וְעַל-כֵּן, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, מֵהַ
דְּהוּהָ הַהוּהָ, הָעֵקֶר תַּתְּאֵזֵר בְּמִדַּת הַסְּבָלָנוֹת, וְאֵל
תְּדַחֵק אֶת הַשָּׁעָה, וְאִזּוֹ תִרְאֶה אִיךָ שֶׁתִּנְצֵל מִכָּל רַע
שְׁסֵבֵב אוֹתְךָ, וְתִרְאֶה שֶׁהַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה,
וּמִחֹשֶׁךְ יִתְהַפֵּךְ לְרֵךְ לְאוֹר גָּדוֹל, וְהַמְּנִיעוֹת לְנַעֲיֻמוֹת,
שֶׁתִּרְגִּישׁ עֲרֻבוֹת, נַעֲיֻמוֹת, יְדִידוֹת, זִיו וְחַיּוֹת
אֲלֵקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ. הָעֵקֶר אֵל תְּדַחֵק אֶת הַשָּׁעָה וְתַהֲיֶה
סֵבֶלֶן גָּדוֹל, וְאִפְלוֹ שְׁבִין כָּף מֵר וּמְרוֹר לְךָ מְאֹד,
עִם כָּל זֹאת, אִם לְקַחְתָּ עַל עַצְמְךָ לְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה
שְׁלֵמָה, עָלֶיךָ לְדַעַת שְׂצָרִיכִין לְהִתְאַזֵּר בְּסֵבָלָנוֹת
הַכִּי גָדוֹלָה, וְאִזּוֹ עַל-יְדֵי-זֶה תִּצְלִיחַ אֶת דִּרְכְּךָ;
אֲשֶׁרִי מִי שְׁמִכְנִיס דְּבוּרִים אֵלָיו בְּתוֹךְ לְבוֹ, שְׂאִזּוֹ
דִּיקָא יִזְכֶּה לְגָאֵל אֶת נַפְשׁוֹ גְּאֵלֵת עוֹלָם, וַיִּמְשִׁיךְ עַל
עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחַיּוֹת וְדְבָקוֹת הַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ תָּמִיד.

הַשְּׁנִי, וְעַל-כֵּן "אֵין בֶּן דָּוִד בָּא אֶלָּא שִׁיקְדִימוּ
 אֵלָיְהוּ הַנְּבִיא, שֶׁהוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם בְּעוֹלָם", כִּי אֵי
 אֶפְשָׁר לְהַגָּאֵל רַק עַל-יַדֵּי מַדַּת הַשְּׁלוֹם, שְׁיִהְיֶה
 שְׁלוֹם וְאַהֲבָה, אַחְוָה וְרַעוּת בֵּין נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל;
 וְעַל-כֵּן אָנוּ רוֹאִים בְּחוּשׁ אֵיךְ שֶׁהַסֵּמ"ך-מ"ם עוֹבֵד
 מְאֹד מְאֹד עַל נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמַעוֹרֵר בְּכָל פַּעַם
 מִחֻלְקַת עֲצוּמָה עַל-יַדֵּי שְׁמַבִּיא רְשָׁעִים אַרוּרִים
 שֶׁהֵם מַסְטֵרָא דְעַרְב־רַב, וְגוֹרְמִים מֵהַ שְׁגוֹרְמִים
 עַל-יַדֵּי מַעֲשִׂיהֶם הָרָעִים, עַד שְׁמַבִּיאִים לִידֵי
 מִחֻלּוֹקוֹת וּפְרוּדִים, וְזֶה מְרַחֵק אֶת הַקֶּץ, עַד
 שֶׁפִּקְעָה סְבָלְנוּתָם שֶׁל בְּנֵי-אָדָם וְדוֹחֲקִים אֶת הַקֶּץ,
 וְרוֹצִים לַעֲשׂוֹת פְּעֻלוֹת בְּעוֹלָם לְהַבִּיא אֶת מְשִׁיחַ
 צְדָקָנוּ בְּכַח, אֲשֶׁר זֹהֵי "דְּחִיקַת הַשְּׁעָה", שְׁזֶה
 בְּעֲצָמוֹ גּוֹרֵם מִחֻלְקַת גְּדוּלָּה, וְעַל-יַדֵּי-זֶה לְבַסּוֹף
 יִפְלוּ לְאַפִּיקוֹרְסוֹת, וַיִּפְרְקוּ עַל לְגַמְרֵי, רַחֲמָנָא
 לִישׁוֹבָן; כִּי כֵן נֶאֱרַע בְּכָל הַדּוֹרוֹת, שֶׁדִּיקָא אֵלּוּ
 שְׁדַחְקוּ אֶת הַקֶּץ, וְרָצוּ לְהַגָּאֵל תַּכְּף-וּמְיָד, וְלֹא
 עָבְדוּ עַל נִקְדַּת הַשְּׁלוֹם, שְׁיִהְיֶה שְׁלוֹם וְאַהֲבָה,
 אַחְוָה וְרַעוּת בֵּין יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא עָשׂוּ פְרוּדִים בֵּין
 נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, דִּיקָא הֵם נִעְקְרוּ לְבַסּוֹף לְגַמְרֵי,
 וְנִפְלוּ לְכַפִּירוֹת וְאַפִּיקוֹרְסוֹת; כִּי בְּאַמַּת אָסוּר לְדַחֵק

אֶת הַקֵּץ, וְאָסוּר לִתֵּן לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שׁוּם
עֲצוֹת, מֵה שְׂיֵשׁ לָנוּ לַעֲשׂוֹת הוּא רַק לְבוֹא וּלְבַקֵּשׁ
וּלְהִתְחַנֵּן אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמִים וּבְתַחֲנוּנִים, שְׂיַחֲוֶס
וּיְרַחֵם עָלֵינוּ, וְיִוְצִיאֵנוּ מִגְלוֹתֵינוּ הַמְּרָה, וּבִפְרָט
מִהַגְלוֹת הָאֲחֵרוֹנָה הַזֹּאת, גְּלוֹת הָעַרְב־רַב, שְׁנַתְעַרְב
בֵּין נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מִזֶּרַע עַמְלֶק, שְׂמַכְנִיסִים פְּרוּדִים
בֵּין נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. כִּי יֵשׁ נַשְׁמוֹת רַבּוֹת, שְׂבִמְשֻׁךְ
הַדּוֹרוֹת נִדְבְּקוּ בָהֶם קְלָפוֹת הַגּוֹיִים, כִּי נִתְעַרְבוּ
בַּגּוֹיִים וְנִתְבּוֹלְלוּ, וּבִמְשֻׁךְ הַדּוֹרוֹת נִשְׁכַּח יְחוּסָם,
עַד שֶׁהֵם נִתְעַרְבּוּ וְנִתְבּוֹלְלוּ בֵּין נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל,
וְהֵן הֵן נַשְׁמוֹת הָעַרְב־רַב הַמְעִיקִים לְנַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
כְּשׁוֹשְׁנָה הַזֹּאת הַמְסַבֶּבֶת בְּחוּחִים שְׂדוּקָרִים אוֹתָהּ,
אֲשֶׁר הֵם הַרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים, הַמְכַנִּיסִים סִפְקוֹת
בְּאֲמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְדַבְּרִים נֶגֶד כָּל הַקְדוּשׁ לַעַם
יִשְׂרָאֵל, וְגוֹרְמִים פְּרוּדִים בְּנַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְכָל
מְגַמְתָּם הִיא רַק כַּח וְכֶסֶף וְכְבוֹד, שְׂכָל אֵלֹהִים
בְּכָלֵל נַשְׁמוֹת הָעַרְב־רַב שְׁנַתְעַרְבוּ בֵּין נַשְׁמוֹת
יִשְׂרָאֵל, וְעַל-כֵּן לֹא תִהְיֶה הַגְּאֻלָּה אֲלֵא אַחַר בְּרוּר
וְזַכּוּף וְצָרוּף גָּדוֹל מְאֹד, וְלִכֵּן כָּל הַצְדִּיקִים שְׂבִכָל
הַדּוֹרוֹת צָעְקוּ מְרָה עַל זֶה, שְׂלִפְנֵי בִיאַת מְשִׁיחַ
יְהִי נִסְיוֹן גָּדוֹל לְהִתְחַזֵּק בְּאֲמוּנָה פְּשׁוּטָה, כִּי

יִכְנָסוּ בְּאָדָם כָּל מִינֵי מַחְשָׁבוֹת שֶׁל הֶבֶל וְטַפְשׁוֹת,
 עַד שְׂיִתְאַסְפוּ אֲנָשִׁים וַיִּרְצוּ לַעֲשׂוֹת פְּעֻלוֹת לְהַגְאֵל
 בְּעֶצְמָם, כִּי פִקְעָה סְבֻלְנוֹתָם, שְׂאִינָם יְכוּלִים כָּבֵר
 לְחַכּוֹת עַל קֶץ הַפְּלָאוֹת, וַיִּרְצוּ לְגַאֵל אֶת עֶצְמָם מִן
 הַגְּלוּת בְּלִי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הֵן הֵן נִשְׁמוֹת
 הָעֶרְב־רֵב אֲשֶׁר מֵהֵן תִּצְאָנָה כָּל הַרְעוֹת וְהַצָּרוֹת;
 וְעַל-כֵּן רָאָה, אֱהוֹבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָּךְ שׁוֹם
 חֶלֶק עִמָּהֶם כָּלֵל, כִּי אֶת הַגְּאֻלָּה אֵין יְכוּלִים לְהַבִּיא
 בְּשׁוֹם פָּנִים וְאִפֵּן עַל-יְדֵי "דְּחִיקַת הַשְּׁעָה",
 שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִכָּרַח לְגַאֲלָנוּ, הוּא יִתְבַּרֵּךְ
 יוֹדֵעַ מַה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, עָלֵינוּ רַק לְבֹא אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ
 בְּרַחֲמִים וּבְתַחֲנוּנִים, וּלְבַקֵּשׁ מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ,
 שְׂיַחֲוֶס וַיִּרְחַם עָלֵינוּ, וְגַם בְּתַפְלָה אָסוּר לְדַחֵק אֶת
 הַשְּׁעָה, וְדַיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה תִּתְחַזַּק אֲצִלְנוּ הָאֱמוּנָה
 הַקְּדוֹשָׁה בְּבִיאַת מְשִׁיחַ, וְסוּף כָּל סוּף נִזְכָּה לְגַאֲלָה,
 אֲבָל לֹא עַל-יְדֵי "דְּחִיקַת הַשְּׁעָה", כִּי כָּל אֱלוֹ
 שְׂדוּחִיקִים אֶת הַשְּׁעָה לְבַסּוּף, יִפְרְקוּ עַל לְגַמְרֵי,
 וַיִּפְלוּ וַיִּתְרַחֲקוּ, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, לְגַמְרֵי מִן
 הַיְיְהוּדוֹת; וְעַל-כֵּן רָאָה, אֱהוֹבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְדַעַת,
 אֲשֶׁר הַגְּאֻלָּה תְלוּיָהּ רַק בְּמִדַּת הַסְּבֻלְנוֹת, לְסַבֵּל אֶת
 עַלּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְלִמְסַר אֶת נַפְשׁוֹ עַל קְדוּשַׁת שְׁמוֹ

דְּחִיקַת הַשָּׁעָה

שְׂמָא

יְתַבְרַךְ, לְקֹדֶשׁ שֵׁם שָׁמַיִם בְּרַבִּים וְלִקְיָם אֶת
מִצְוֹתָיו יְתַבְרַךְ בְּרִישׁ גְּלִי, וְלֹא לְהִתְבַּיֵּשׁ מִשׁוּם
בְּרִיָּה שְׁבַעוּלָם, וְלַחֲנוּךְ אֶת בְּנָיו וְאֶת בְּנוֹתָיו עַל-פִּי
הַתּוֹרָה וְהַמְּסוּרָה, וְלִגְלוֹת לָהֶם אֶת אַמּוּנָתוֹ יְתַבְרַךְ
וְאֶת מִצְוֹתָיו יְתַבְרַךְ, וְלִהְיֶה חֲדִיר בָּהֶם אֶת הַקְּבֵלָה
שֶׁקְּבֵלְנוּ מִדּוֹר דּוֹר שֶׁהִיא הָאַמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, וְדִיקָא
עַל-יְדֵי-זֶה נִזְכָּה לְגֵאֲלָה שְׁלֵמָה, כִּי הִגְאֲלָה תָּבֵא רַק
בְּזִכּוֹת הָאַמוּנָה, וּכְכֹל שֶׁתַּתְּרַבֶּה הָאַמוּנָה בְּעוֹלָם, כֵּן
יִתְגַּלֶּה לָנוּ מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ, וְנִזְכָּה לְגֵאֲלָה אֲמִתִּית,
אֲבָל עַל-יְדֵי דְחִיקַת הַשָּׁעָה, הֵינּוּ לְדַחֵק אֶת הַשָּׁעָה
וְלוֹמַר: זֶה יִהְיֶה הַגּוֹאֵל, וְזֶה הוּא שְׂיֹצִיאֵנוּ
מִגְּלוּתְנוּ, זוֹהִי טְעוֹת חֲמוּרָה, וְזֶה יָבִיא לְאָדָם
אֲחֵר-כֶּף אַכְזָבוֹת גְּדוּלוֹת, כְּמוֹ שֶׁרְאִינוּ בְּעֵינֵינוּ מֵה
שֶׁקָּרָה לָנוּ בַּדּוֹר אֲחֵרוֹן הַזֶּה, שֶׁקָּמוּ תְּרַבּוֹת אֲנָשִׁים
חֲטָאִים, וְרָצוּ לְהִגְאֵל מִגְּלוֹת הַגּוֹיִים דִּיקָא עַל-יְדֵי-
זֶה מְרָדוּ בּוֹ יְתַבְרַךְ, וְחָרְטוּ עַל דְּגֻלָּם, שֶׁאֵין לָהֶם
חֵלֶק בְּאַלְקֵי יִשְׂרָאֵל, רַחֲמָנָא לִישְׁזַבֵּן, עַד שֶׁאֵינָם
מִתְבַּיֵּשִׁים לְדַבֵּר בְּגִלּוֹי נְגִידוֹ יְתַבְרַךְ וְנֶגְדוֹ כָּל הַקְּדוּשׁ
לְעַם יִשְׂרָאֵל, וּמְחַנְכִים מְלִיוּנֵי יְלָדִים בְּכָל יוֹם
בְּחֲנוּךְ כְּפָרְנִי, וְאֵינָם מְנִיחִים אוֹתָם לֹמַר אֶת
הַפְּסוּק: "שָׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיְיָ" הַאֲלֵקֵינוּ הַיְיָ" הַאֲחָד",

עד כְּדֵי כֶּף גְּבֵרָה רְשָׁעוֹתֶם שֶׁל אֱלוֹהֵי שְׁלֹקְחוֹ אֵת
הַגְּאֹלָה בְּיָדָם; וּכְמוֹ-כֵן אֶפְלוּ בְקִדְשָׁהּ, מִי שְׁרוּצָה
לַעֲשׂוֹת פְּעֵלָה לְהִבְיֵא אֵת הַגְּאֹלָה, עָלָיו לְדַעַת,
שֶׁהוּא מְסַכֵּן אֵת עֲצָמוֹ וְאֵת נַפְשׁוֹת בֵּיתוֹ וְאֵת
נַפְשׁוֹת כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְדַחֵק אֵת הַשָּׁעָה
כָּלֵל, אֲלֹא צָרִיכִין רַק לְגַלוֹת וּלְפָרְסֵם אֵת הָאֱמוּנָה
הַקְּדוּשָׁה, וּדְיָקָא בְזָכוֹת הָאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ נִזְכָּה
לְהַגְּאֵל; כִּי הָאֱמוּנָה בְּעֲצָמָה הִיא מֵדַת הַסְּבָלָנוֹת,
וְעַל-יְדֵי שְׂמֵאֲמִינִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְנִכְנָסִים אֶל תּוֹךְ
הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, זֹכִים לְסַבֵּל אֵת כָּל אֲשֶׁר עוֹבֵר
עָלָיו, וְזוֹ בְּעֲצָמָה תְּהִיָּה הַגְּאֹלָה, שְׁנוּזָכָה לְהַכְּלִיל
לְגַמְרֵי בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא; וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרִי וְאֲשֶׁרִי
מִי שְׂאִינוֹ דוֹחֵק אֵת הַשָּׁעָה, וְאֶפְלוּ בְּדָבָר עֲדִין
כָּל-כֶּף, שֶׁהִיא הַגְּאֹלָה, אֵינוֹ דוֹחֵק אֵת הַשָּׁעָה, אֲלֹא
עוֹסֵק רַק בְּגִלּוּי הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה וּבְפָרְסוֹם
מְצוּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ בְּרִישׁ גְּלִי, שְׂדֵיִיקָא עַל-יְדֵי-זֶה
יִגְאֹלְנוּ הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא גְּאֹלֵת עוֹלָם, וְנִזְכָּה
שֶׁתִּתְגַּלֶּה מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּעוֹלָם, וְיִתְבַּטְּלוּ כָּל
הַקְּלָפוֹת וְהַסְטֵרָא אַחֲרָא כָּלִיל, "וְהִיְתָה לְהוֹי"ה
הַמְּלוּכָה, וְהִיָּה הַוְי"ה לְמִלְךָ עַל כָּל הָאָרֶץ בְּיוֹם
הַהוּא יְהִיָּה הַוְי"ה אַחַד וְשֵׁמוֹ אַחַד" (עוֹבְדֵיָה א, כא).

תם וּנְשָׁלֵם, שְׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!